БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№192 (10253) | 1963 оной августын 15, четверг | Сэн 2 мүнгэн

ТАРЯА ХУРЯАЛГА ДЭЭРЭ ТҮРҮҮ АРГА ХЭРЭГЛЭЕ

...уужам Буряад оронойм...хозууд болон совхозуу...хэлтэ баян тала дайдаар ...дөө таригдаһан орооһото ...бобо ургамалнууд үдэр...ртэ эли бодо алтаран ..., үнгэ шарайгаа хубил...мэрэн долгилжо байна. ... ажахынуудай тарянай ...йн элдүүрилгэтэй, шииг ... баян байжа, бүришье ... ургажа, эртэ эдеэшэжэ, ...маарлан хуряажа эхил...лонхой. Хуряалгынгаа ... хаһа саг соонь бэлэн ... түрүү ажахынууд та...гаа эдеэшэхые нарин ха...йгаад, заашье удааран ... тарягагаа баал болгон ... захалаа.

...нь, Зэдын XX парт... нэрэмжэтэ колхозой ...торнууд Леонтий Вер... Петр Бердников «СК-3» ...а үргэн абасатай ...0» жатка холбожо, та...арлан хуряана. Эдэнэр ...н үдэрһөө эхилжэ бү...этэйгээр хүдэлжэ заха...хар-Шэбэрэй Заганай ... 200 гектар горох ха... 100 гаран гектарынь ...н сохигдоо. Механиза...н Ревенский «Беларусь» ...аа «ЖБ-4,6» жатка тод... мүнөө ешмээн сабшажа

...лон хэлэхэдэ, таряа түү... хуряалгадаа хаа хаа...жахынууд орожо эхи...ээд лэ таряа хуряалгын, ...түрэндэ тушаалгын үсэд ...үдэлмэри захалба, бүхы ...далаа элсүүлхэ хаһа ...эшэ.

... таряа хуряалга, ороо...дэ тушаалгые богонихон ...оо, эрхим шанартайгаар ... гэһэн зорилго бүхы ме...рнуудай, хүдөө ажахын ...тэдэй, тэрэшэлэн ажа...нэй, мүн үйлэдбэриин ...нинүүдэй, хүдөөгэй үй...н парткомуудай хүтэл...эдэй урда онсо табигда... дайшалхы зорилго бэе... тула таряа хуряалга, ...эбэрлэлгэ, хатаалга дээрэ хүдэлжэ байһан техникые бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ, тиихын тула шэнэ шэнэ оншо аргануудые, түрүү дүй дүршэлнүүдые ажал хүдэлмэридөө үргэнөөр нэбтэрүүлхэ шухала.

Республикымнай колхоз, совхозууд энэ жэлдэ 571 мянга гаран гектар таряа хадажа, орооһыень гээлтэ үрилтэгүйгөөр сохижо абаха ушартай. Энэмнай нёдондонойхидо орходоо 100 мянган шахуу гектараар ехэ болоно бшуу. Үшөө хажуугаарнь энэ жэлэймнай тарян һубадагтай, нэгэ жэгдэ бэшэ ха юм.

Тиимэһээ таряа хадалга дээрэ Ставрополиин, Кубаниин, Краснодарай механизаторнуудай «СК-3» комбайнда үргэн абасатай «ЖВН-10» жаткануудые шагтагалжа гү, али өөрөө ябадаг «СШ-75» түхэлэй шассида «ЖВН-6», үшөө хоёр «ЖБ-4,6» жаткануудые нэгэн доро холбожо, тиихэдэ шагтагалдаг комбайнай хедер, лафетнэ жаткануудые таряа хадалганда түргэн скоростьтойгоор ябуулжа хэрэглэдэг ушар машина техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, хадалгын хаһые түргэдхэхэ арга олгоно.

Энэ талаар Мухар-Шэбэрэй Заганай колхозой механизаторнуудай үүсхэл ехэ магтамаар. Эдэнэр лафетгүй хоёр жаткануудые холбожо табяад, баалнуудайнь зэргэлэн унахаар түхеэрһэн, гадна шагтагалдаг «С-6» түхэлэй 10, өөрөө ябадаг «СК-3» 4 комбайн таряа сабшалгада ябахаар заһабарилһан байна. Иимэ хэмжээ хараалһанай ашаар таряа хададаг 22 аппарат гансата табижа, хоёр халаанда хүдэлгэхэдөө 5400 гектар таряа хүдэлмэриин 90 часай туршада хадажа дүүргэхэбди гэһэн уялга тэндэхи механизаторнууд абаа.

Манай эндэ горох хуряалга гүйсэд шудалагдаагүй, үшөөл ямар нэгэн онол арга бэдэрһээрбди. Кабанскын совхозой механизаторнууд краснодарайхидай жэшээгээр һайн ургасатай горохые баал болгонгүйгөөр тракторай «КНУ-6» косилкаар үргэлжэдэнь сабшажа унагаагаад, удаань хатамсаарнь үргэдхэгдэһэн подборщигтой «СК-3» комбайнаар суглуулан сохижо абадаг түрүү онол арга хүдэлмэридөө нэбтэрүүлбэ. Энэ дүй дүршэл һайнаар шудалаад байбал, сабшагдаһан горох баал болоод хэбтэгшэһээ хэдэн үдэр түргөөр хатаха, комбайнаар суглуулан сохилгын бүтээсэ хоёр дахин дээшэлхэ зэргэтэй.

Гэбэшье таряа хуряалгын болзорые түргэдхэхэ талада аша үрэ ехэтэй түрүү дүй дүршэлнүүдые өөһэдынгөө хүдэлмэридэ үргэнөөр хэрэглэхые оролдодоггүй, хуушан лэ ёһо гуримаа баримталаад, үргэн абасатай техникэгүйбди, хададаг машинануудые олоор холбожо ашаглаха таряалангүйбди гэһэн шалтаг баридагшье занһал бии байһаар. Иимэ ушар Хориин, Кабанскын, Улаан-Үдын үйлэдбэриин управленинүүдэй зарим ажахынуудта дайралдана.

Таряа хуряалгын хүдэлмэри дээрэ хэрэглэгдэдэг түрүү онол аргануул ганса эдээгээр дүүрэдэг бэшэ. Таряа хуряалгын техникые бүлэг бүлэгөөрнь ябуулжа хүдэлгэхэ талаар зарим тэды дүршэлтэй болообди. Энээнээ саашадань бүри үргэдхэхэ зэргэтэйбди. Саашадань хэлэхэ болоо һаа, эртын намарай паар хахалха ябадал ехэ удха шанартай. Иимэ паар хаһа саг соонь хахалхын тулада тарянайнгаа полиие һолоомо, мэхиинэһээнь дары түргэн сүлөөлхэ хэрэгтэй. Урда зүгэй область, хизаарнуудай ажахынууд сабшагдаһан баал суглуулан сохижо ябаһан комбайндаа тростой волокуша шагтагалжа, комбайнһаа унаһан һолоомо, мэхиинэ тэрээн соогоо суглуулан шэрэжэ, полиин захада гаргадаг байна. Энэ аргые хэрэглэжэ үрдеэгүй ажахынууд мэнэ гэһээр бодомжолхо ушартай.

Комбайнһаа асаргадаһан орооһо тоог дээрэ буулгаха, сэбэрлэхэ, хатааха, дахинаа ашаха, складта оруулжа хааха гэхэ мэтын хүндэ хүшэр хүдэлмэриие оньһожоруулха гээшэ таряа хуряалгадахи шухалын шухала зүйл. Сэхынь хэлэхэдэ, ажахы бүхэнэй орооһоной тоогууд хуу юньһожоруулагдаа, зайн галай элшэ хүсөөр дүүрэн хангагдаа гэхын аргагүй. Жэшээнь, Кабанскын үйлэдбэриин управлениин олонхи ажахынуудай тоогууд задагай зайдан байһаар. Электротүхеэрэлгын шухала хэрэгсэлнүүд олоороо дуталдана. Иимэрхүү байдал бусадшье газарнуудта захаһаа дайралдана.

Зорилго юуб гэхэдэ, ажахы бүхэн өөһэдынгөө доторой арга боломжые үшөө дахин хаража үзэхэ, таряа хуряалга дээрэ ашагтайгаар хэрэглэгдэдэг түрүү дүй дүршэл болон онол аргануудые үргэнөөр нэбтэрүүлхын тула механизатор бүхэн, мэргэжэлтэд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд эдэбхи үүсхэл гаргаха болоно. Түрүү онол арга—амжалтымнай эгээл шухала түлхюур байһаниинь мэдээжэ.

Зүгөөр энэ хүдэлмэриие бүри яашье удааруулжа болохогүй. Һүүлэй үедэ шанга халуун болоно, мүнөө хаа хаанагүй шэниисэ, яарса, горох үргэлжэдөө эдеэшэжэ, хадажа эхилхээр болоод байна. Хадахаар болоһон полинууд Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин Кировэй, Калининай нэрэмжэтэ болон бусад колхозуудта ехэ. Ганса эндэшье бэшэ, мүн ондоо управленинүүдэй ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд баһал урданайхяараал унжагайрһаар. Иимэ байдал саашадаа тэсэшэгүй.

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениинхидэй хүндэтэ үүсхэлые дэмжэе. 1963 онойнгоо—долоон жэлэй табадахи жэлэйнгээ үндэр баян ургасые тон богонихон болзорто, эрхим шанартайгаар хуряан абахын тула ажал хүдэлмэридөө түрүү онол арга, дүй дүршэл бүри үргэн дэлисэтэйгээр нэбтэрүүлэе.

Европын бүлэг уран зохёолшодтой Н. С. ХРУЩЕВ уулзаба

ГАГРА. Гагра шадар амаржа байһан СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Европын уран зохёолшодой нэгэдэлэй хүтэлбэрилхы соведэй сессидэ хабаадаһан бүлэг хүнүүдтэй уулзаа. Энэ сесси Ленинградта августын 5—8-да болоһон байгаа.

Никита Сергеевич Хрущев уран зохёолшодтой хани халуунаар хөөрэлдэһэн байна.

Европын нэгэдэлэй президент Д. Унгаретти, генеральна секретарь Д. Вигорелли, Жан-Поль Сартр (Франци) А. Сурков болон бусад тобшо үгэнүүдые хэлээ. Эб найрамдалай, арадуудай зол жаргалай түлөө сусаршагүй тэмсэл хэдэгэйнь түлөө Советскэ правительствые толгойлогшодо дэлхэйн бүхы хубинуудтахи хүнүүдэй гүнзэгы ехэ баясхалантайгаар хандадаг тухай тэдэнэр сэдьхэлээ ехээр хүдэлгэн байжа хэлээ.

Уран зохёолшодой угаа ехэ харюусалга тухай, арадуудай хоорондын эб найрамдалай болон хани барисаанай түлөө тэмсэлдэ, олониитын һанамжын бии бололгодо тэдэнэй дүүргэдэг үүргэ тухай Н. С. Хрущев уран зохёолшодто харюусахадаа хэлэһэн байна.

Ниитын ондо ондоо байгуулалтатай оронуудай хоорондо соёл культурын холбоо болон харилсаа саашадань бэхижүүлэн хүгжөөлгэ соёл сурталай талаар эбсэхэ гэһэн удхатай бэшэ гээд Н. С. Хрущев онсолон тэмдэглээ. Эб найрамдалай, дэбжэлтын болон арадуудай хоорондын хани барисаанай түлөө хүсэеэ нэгэдүүлэн тэмсэхыень уран зохёолшодые Н. С. Хрущев уряалаа.

Хөөрэлдөөнэй һүүлээр Н. С. Хрущев үдын хоол барихыень уран зохёолшодые уряа. Хооллолго хани халуунаар үнгэрөө.

Халуунаар, хүндэтэйгөөр угтаһанайнь түлөө Никита Сергеевичтэ М. А. Шолохов, Д. Вигорелли хооллолго дээрэ байһан бүхы хүнүүдэй зүгһөө баясхалан хүргөө.

(ТАСС).

ЭХЭ ОРОНДОО—1,5 МИЛЛИОН ПҮҮД ОРООҺО

Хориин совхоз, колхозуудай үйлэдбэриин управлениин ажалшадай социалис уялга

КПСС-эй XXII съездын, партиин ЦК-гай Пленумүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха бүгэдэ арадай хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулха гэжэ манай үйлэдбэриин управлениин совхозуудай хүдэлмэришэд, колхознигууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд эрмэлзэнэ. Хахад жэлэй урда тээ, усть-лабинецуудай хандалга зүбшэн хэлсэхэ үедөө, долоон жэлэй табадахи жэлдэ 1 миллион 400 мянган пүүд орооһо худалдаха гэһэн социалис уялга абаа һэмди. Теэд мүнөө Кубаниин хүдөөгэй ажалшад шэнэ эдэбхи үүсхэл гаргаад байна. Орооһото болон бобово ургамалнуудай баян ургаса абаһан кубаниинхид гүрэндөө 200 миллион пүүд гэхэ гү, али түсэбһөө гадуур 50 миллион пүүд орооһо худалдахаар шиидэбэ. Кубаниин ажалшадай тэрэ патриотическа үүсхэл партиин ЦК һайшаагаа.

Краснодарска хизаарай ажалшадай үүсхэлые оронойнгоо, тэрэ тоодо Буряадай, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд үнэн зүрхэнһөө халуунаар дэмжээ. Түсэбһөө гадуур орооһо таряа гүрэндөө худалдаха гэһэн үнэтэ үүсхэл манай республикын Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин таряашад үүсхэбэ. Тэдэнэр Эхэ оронойнгоо амбаарта 2,5 миллион пүүд гэхэ гү, али түсэбһөө гадуур 956700 пүүд орооһо хааха гэжэ шиидэв. Мухар-Шэбэрэйхидэй энэ хүндэтэ уялга маанадые баярлуулна. Бидэшье өөһэдынгөө арга боломжые хаража үзөөд, анхан абаһан уялгаяа дээшэлүүлхэ талаар ямар нөөсэтэй байһанаа бүрин элирхэйлээд байхадаа, манай үйлэдбэриин управлениин колхозууд болон совхозууд гүрэндөө үшөө 100 мянган пүүд орооһо нэмэжэ худалдаха аргатайбди гэжэ тоолобо. Тиигэжэ манай совхоз, колхозуудай үйлэдбэриин управлениин хүдөөгэй ажалшад шэнэ ургасаһаа гүрэндөө 1 миллион 500 мянган пүүд орооһо худалдаха гэһэн уялга абаба. Ихэдээ 1963 оной түсэбһөө гадуур 684 мянган пүүд худалдаха зэргэтэй болонобди.

Управлениимнай зарим ажахынууд үшөө ехээр—хоёр-гурбан түсэб дүүргэхээр хараалһан уялгануудые абаа. Нараһатын совхозой таряашад 18 мянган центнер орооһо гүрэндэ тушааха түсэбтэй аад, 40 мянган центнер тушаахань. Чисаанын совхозой ажалшад түсэбһөө гадуур 19.300 центнер орооһо тушаахань. «Первомайский» совхоз хоёр түсэб дүүргэхэ, тиихэдэ Анаагай совхоз 36 мянган центнер орооһо оронойнгоо амбаарта хаахань. Шэнэ газарта түбхинэһэн «Комсомольский» совхозой коллектив гүрэндөө 20 мянган центнер орооһо худалдаха болобо.

Партиингаа, арадайнгаа үмэнэ абаһан уялгамнай тон харюусалгатай. Ургаса хуряалгын хаһашье ороо. Олохон совхозууд хоолосто ургамалнуудые амяарлан хадажа эхилээ. Ургуулһан бүхы таряагаа хаһа саг соонь, шанар һайнтайгаар хуряажа абахын тула бүхы хүсэ шадалаа хабаадуулха гээшэ ажалша бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг болоно. Бии техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглалга механизаторнуудһаа, тэдэнэй мэргэжэл шадабариһаа дулдыдаха байна. Ургасаяа шанар һайнтайгаар хуряалга, хуряахадаа, орооһоёо зөөхэдөө гээлтэ, хоролтодо оруулхагүй гэһэн тэмсэл шухалын шухала зүйл болоно.

Энэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэлгэ хадаа коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха хэрэгтэ манай оруулха хубита боложо үгэнэ. Мүнөө жэлдэ 1 миллион 500 мянган пүүд орооһо гүрэндөө тушаахын түлөө мүрысөө үргэн дэлисэтэйгээр эмхидхэе.

Хориин үйлэдбэриин управлениин совхоз, колхозуудай коллективүүдэй даабаряар социалис уялгада гараа табигшад:

П. Ренчинов — хүдөөгэй парткомой секретарь, **И. Игнатьев** — үйлэдбэриин управлениин начальник, **Б. Аюров** — Хориин аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ, **Д. Цыбикжапов** — Анаагай совхозой директор, **И. Трунев** — совхозой парткомой секретарь, **Б. Николаев** — «Комсомольский» совхозой директор, **Ш. Гармажапов** — Чисаанын совхозой парткомой секретарь, **А. Пластинин** — «Первомайский» совхозой директор, **Ц. Золтоев** — совхозой парткомой секретарь, **Н. Пелихов** — «Дружба» колхозой түрүүлэгшэ, **П. Павлов** — Нараһатын совхозой директор, **К. Цыдыпов** — совхозой парткомой секретарь, **Д. Дугаров** — Хэжэнгын совхозой директор, **Б. Ангархаев** — Яруунын совхозой директор, **Ц. Батуев** — Үдын совхозой директор болон бусад.

Гээгдэлһээ гараха арга бии

...лияа улам бүри дээшэ... түлөө республикымнай ...вхозуудай һаалишад эрид ...сэжэ байһан үетэй.

...э гүрэндэ һү худал...густын 10-най байдалаар ...й энэ үеынхитэй са...2628 тонноор, тиихэдэ һү ...50 тонноор дээшэлһэн ... Баргажанай үйлэдбэ...кынууд һү һаалгаяа 18 ...р, Зэдын—11 процен...аан-Үдын—10 процен...тын—9 процентээр. Хо... процентээр нэмээһэн бай...

...е Түнхэнэй, Кабанскын ...ин управленинүүдэй ...д һү абалгаяа нёдондо... доошонь оруулжархёо. ...а дотор һү абалгын нэ...ээшэлһэн ушар хадаа ...аамхай үнеэдэй тоо тол...юрһонһоо болоно. Тэдэ...олгой нёдондонойхидо ор...50 үнеэдээр олон болоо ...тиихэдэ олохон ажахы... һаалгаяа, үнеэн бүридэ ...аха болоо һаа, доошонь ...киһан зэргэтэй.

...нь, Мухар-Шэбэрэй үй... управлениин колхоз, ...ай үнеэдэй тоо 14 про... нэмэһэн байна, тиихэдэ ...а, гүрэндэ худалдалга ...й хэмжээнһээ доошоо ... Энэ ушар юун дээрэһээ ...б гэбэл, управлениин ...д үнеэн бүриһөө ...гээр абахада, нёдон... 60 литр һү багые ... юм. Һү һаалгаяа Түн...бансын колхоз, совхо... лэ һураггүй доошолуу...нһээ боложо, республи...ү гүрэндэ худалдаха 9 ... түсэб миил 62 процент ... байна. Нёдондоной энэ ... сасуулбал, һү худал...йдоол 5 процентээр дээ...

...анай управлени һү гү...алдаха 9 һарынгаа тү... процент, Баунтын — 76 ... Улаан-Үдын — 69 про...ргэнхэй, яһала гэмгүй ...йдалтай. Харин тиихэ...нэй, Мухар-Шэбэрэй,

Республикын колхозууд болон совхозуудаар гүрэндэ һү худалдаха 9 һарын түсэбэй дүүргэлтын ябаса тухай

1963 оной августын 10-най мэдээн

Үйлэдбэриин управленинүүд	Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр
Баргажанай	72
Зэдын	65
Кабанскын	58
Хяагтын	62
Мухар-Шэбэрэй	64
Түнхэнэй	76
Улаан-Үдын	62
Хориин	58
Баунтын	53
Республика дотор	69

Кабанскын управленинүүд түсэбэйнгөө хахадыеньшье дүүргээгүй байна. Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахы, Буряадай хүдөө ажахын институдай һуралсалай ажахы һү худалдалгаяа һараһаа һарада доошонь оруулжа байна.

Һү абалга юундэ доошоо ороноб? Энээнэй гол шалтагааниинь малые муугаар эдеэлүүлгэһээ болоно. Үбэл, хабарай үедэ ехээр тураһан үнеэдые хүхэ ногооной үедэ ёһоор харууһалангүй, муу ногоотой бэлшээридэ адуулна. Һаамхай үнеэдтэ нэмэлтэ тэжээл үгтэнэгүй. Эгээл иимэ ушарһаа боложо, жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй «Рассвет» колхоз һү худалдаха 9 һарынгаа түсэб 40-д процент дүүргэнхэй байха юм. Үнеэн бүриһөө миил 624 литр һүн һаагданхай. Энэнь нёдондонойхиһоо 382 килограммаар бага болоно. Теэд энэ колхоз һаамхай үнеэдээ һайнаар эдеэлүүлхэ арга боломжотой байгаа. Эндэ горох, обёос, саахарай свеклошье һайнаар урганхай.

Иимэрхүү байдал Хяагтын управлениин «Эрдэм» колхоздо мүн лэ дайралдана. Тус колхозой правлени, партийна эхин организаци һү һаалгые дээшэлүүлхын түлөө оролдолгоёо гарганагүй. Һү һаалиин фермэнүүдэй ажабайдал тушаа һонирхоногүй, һаалишад болон адуулагшадай дунда ямаршье хүдэлмэри ябуулнагүй.

Зарим ажахынууд ажахы доторой хэрэгсэлдэ ехэ һү гаргашална. Кабанскын управлениич ажахынууд 7 һара соо бүхы һаагдаһан һүнэйнгөө 32 процентыень өөһэдынгөө хэрэгсэлдэ гаргашалжархёо. Мухар-Шэбэрэй, Түнхэнэй управленинүүд 30-аад процент һүеэ ажахы доторoo гаргашалаа. Энээнһээл дулдыдажа гүрэндэ тушааһан һүнэймнай хэмжээн ёһоор дээшэлнэгүй гээшэ.

Мүн тоһолигой багаһаа боложо. зарим ажахынууд ехэ һүеэ гээнэ. Жэшээнь, республикын колхоз, совхозууд үнгэрһэн 6 һара соо 35.388 тонно һү тушаагаа. Тэрэнэй тоһолигынь 3.75 процент бобоо. Энээнһээ боложо, тэрэ тушааһан һүмнай 33.136 тонноо уруулагдаа. Иигэжэ 2.252 тонно һүеэ хиидэ хосоргоһон зэргэтэй болоно.

Республикымнай колхоз, совхозууд август, сентябрь соо һү ехээр һаажа шадаха арга боломжотой. Тиимэһээ республикын хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерство, үйлэдбэриин управленинүүд, хүдөөгэй парткомууд колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдһөө һү абалгаяа, гүрэндэ худалдалгаяа дээшэлүүлхэ талаар эрид шууд эрилтэ табиха уялгатай. Малай харууһалга, эдеэлүүлгэ һайжаруулха талаар хэмжээ хараалха, үдэр һүнигүй үнеэдые адуулха, үдэртөө гурба дахин һааха, хоёр хүнэг соо һүынь илгажа һааха гэхэ мэтын шухала зүйлнүүдые эрхэ бэшэ бэелүүлхэ шухала.

Колхозой правленинүүд, совхозой дирекцинүүд болон парткомууд һаалишад ба адуулагшадай ажаһуудал тушаа саг үргэлжэдөө анхаржа байха, тэдэнэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр эмхидхэхэ, тэрэнэй дүн ходо согсолжо байхые оролдохо уялгатай.

КПСС-эй ОБКОМДО, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

Байгша ондо республикын колхоз, совхозуудта намарай паар хахалха тухай

1964 ондо хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай үндэр баян ургаса ургуулхын тула таряанай газар хабар хахалхаяа болижо, намарай паар ехээр бэлдэхэ тушаа КПСС-эй обком, Буряадай Министрнүүдэй Совет тусхай даабари табижа, үйлэдбэриин управленинүүдтэ хубааридажа үгөө. Энээнэй ёһоор республикын колхоз, совхозууд энэ жэлдэ 300 мянган гектар намарай паар хахалжа, ерэхэ жэлэй тарилгада бэлдэхэ болоно.

Колхоз, совхоз бүхэндэ намарай паар хахалха түсэб, даабари ойрын табан хоногой туршада табяад, тэрэниие заабол бэелүүлхын тула бүхы хэмжээ абаха тушаа үйлэдбэриин управленинүүдые уялгалба.

Таряа комбайнаар хуряаха, хадагдаһан баал сулуулжа сохиходоо агрегадайнгаа хойноһоо һолоомо бухаллаха түхеэрэлгэ шагтагалжа тэбэришье һолоомо, бутархай мэхиинэ гээлгэнгүй хуряажа абаха тушаа бүхы шухала хүдэлмэри эмхидхэхэ гэжэ республикын хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ, абаха министерство, үйлэдбэриин управленинүүдые болон аймгүйсэдкомуудые, парткомуудые, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалһан байна. Сохигдоһон һолоомые поли дээрэһээ хуряажа, зохидоор һүрилхэ, үгышье һаа, газарыень хахалхада һаалта хэхэгүйгөөр комбайнһаа гараһан бухалнуудаа һайнаар, нэгэ жэгдээр зэргэлүүлэн хаяжа, хоорондуурнь плугай гараха забһар үлөөхэ. Тиигэжэ колхоз, совхоз бүхэндэ сентябриин 20-һоо оройтонгүй намарай бүхы паар хахалха түсэб заабол дүүргэхэ зорилго табигдана.

Колхоз, совхоз бүхэндэ намарай паар хахалхадаа плугуудайнгаа анзаһанай урда хутага хэжэ, мүн хойнонь шлейф гү, али борной, хадхуууртай каток шагтагалха, хэрбээ тиимэ катогой үгы байгаа һаань, 40 сантиметр бүдүүн модоор хэһэн эрмэгтэй катогуудые плугай хойноһоо шагтаглахада таарамжатай гэжэ КПСС-эй обком, Министрнүүдэй Совет дурадхана. Тиихэдэ һалхинда хиидэдэг хүнгэн хүрьһэтэй таряанай газарые шабалаагүй анзаһаар хахалжа, дээрэһээнь нягтаруулан даруулха, жэгдэлхэ ёһотой.

Ажахы бүхэндэ агротехническэ эрхим болзорто намарай паар ехээр, һайн шанартайгаар, хахалжа, жэгдэлхын тула хаа хаанагүй гусеничнэ болон колесно тракторнуудтай тусхай отрядуудые эмхидхэжэ, тэндэ хоёр халаанда хүдэлхэ трактористнарые оложо табиха байна. Эдэ отрядуудта хүдэлжэ байһан тракторнуудые ондоо ажалда абаха ябадалые хориходо. Ажахы бүхэндэ үдэрынь таряа хуряалга дээрэ хүдэлһэн тракторнуудые һүниинь сагта паар хахалалгада хэрэглэхэ шухала. Тракторист бүхэнэй хахалһан газарай шанарые наринаар хинан шалгажа, халаан бүриин даабариие дүүргүүлхын түлөө тэмсэхэ.

Намарай эртын паар богони болзорто, эрхим шанартайгаар хахалжа дүүргэһэнэйнь түлөө трактористнууд, комбайнернууд болон колхознигууд, совхозой хүдэлмэрилэгшэдые бодотоор урмашуулха, түлөөһэнэй гурим тогтооходо ёһотой гэжэ КПСС-эй обком, Министрнүүдэй Совет үйлэдбэриин управлени болон парткомуудые уялгалаа. Намарай паар хахалха түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө механизаторнууд, колхознигууд, совхозой хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, ниитэ политическэ хүдэлмэри аша үрэтэйгөөр ябуулха, мүн намарай паар хахалалга дээрэ шалгараһан түрүү механизаторнуудай дүй дүршэлые саг үргэлжэ согсолон, олондо нэбтэрүүлжэ байха шухала.

...ухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин Суулгын совхозой суута кукурузашан Николай Конд...овой ургуулһан баян кукуруза энэл даа. Зураг дээрэ: Н. Кондратюков кукурузынгаа дунда

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Таряа хуряалгаяа 20 үдэр соо дүүргэхэбди

КПСС-эй XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, мүн Усть-Лабинска таряашадай уряада харюу болгон, манай «Заганский» колхозой механизаторнууд болон таряашад 1963 ондо үшөө ехэ ороохо таряа хуряажа абаха зорилготойгоор ороохото ургамалнуудай тарилгые 1500 гектараар ургэдхэһэн, таряанай газарай хубаарилгые эрид хубилгаһан байна. Энээнэй ашаар нэгэниисэ тарилгаяа 1700 гектараар нэмээжэ шадаһан байнабди. Мүн горох, саахарай свёкло ехээр тарилгаа.

Хабарай тарилга хаһа саг соогоо, һайн шанартайгаар үнгэргэгдөө һэн. Колхозниигууднай тарилгынгаа ургасын хойноһоо харууһалха талаар яһала горитой хүдэлмэри хэһэн юм. Иигэжэ манай колхозой полинууд дээгүүр яһала һайн ургаса үгэмөөр ороохото болон бобово ургамалнууд ургажа, мүнөө хүсэд эдеэшэжэ, захаһаань хадахаар боложо байна.

Энэ һайнаар ургаһан таряагаа хайшан гэжэ тон богонихон болзор соо, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахаб гэһэн асуудал нарин нягтаар бодомжологдоо, тэрэ талаар ехэ хөөрэлдөөн болоо. Тиихэ зуураа Краснодарска хизаарай таряашадай үнэтэ үүсхэлдэ харюу болгон, Эхэ орондоо энэ жэлэй ургасаһаа адаг 30000 центнер ороохо худалдахабди гэһэн социалис уялга абанхайбди.

Энэ уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тула манай колхозой механизаторнууд 7100 гектар ороохото тарилгаяа хүдэлмэриин 20 хоногой туршада хуряажа дүүргэхэбди гэжэ үгэеэ үгэһэн байна. Таряанайнгаа 80 процентыень гү, али 5400 гектарыень баал болгожо унагааха. Тиихын тула 22 машина табижа, тэрэнээ 90 часай туршада хадажа дууһахаар хараалнабди. Баалнуудые суглуулжа сохилгон 100 час соо дүүргэгдэхэ. Үлөөшэ 1700 гектар таряан комбайнаар сэхэ хуряагдаха зэргэтэй.

Таряа баал болгон хадалгада «ЖБ-4,6» түхэлэй 8 жатка шаггагалдаг «С-6» 10 комбайн, өөрөө ябадаг «СК-3» 4 комбайн табигдаха. Хуряалгын бүхы хүдэлмэри хоёр халаанда хүгэлхөөр эмхидхэгдэхэ. Хоёрдохи халаанда хүдэлхэ хүнүүднай бүгэдэндөө шахуу үнгэрэгшэ үбэлдөө механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсал дүүргэгшэд байха. Хуряалгын техникэ бүлэг бүлэгөөрнь ябуулжа, түргэн скорость дээрэ хүдэлгэгдэжэ ашаглагдаха байна.

Ургууһан таряагаа түргөөр хуряажа абаха гэһэн эрмэлзэлгэтэй комбайнернууд, машинистнууд дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абана. Нёдондоной чемпион Л. С. Филиппов 500 гектар газарай баал суглуулжа, 6000 центнер ороохо сохижо абахаар, 150 гектар таряа баал болгон хадахаар шиидээ. Комбайнернууд З. К. Ананин, П. М. Иванов, Е. Ф. Матвеев болон бусад мүн лэ дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые түс түстаа абаа.

Таряа хуряалгада оролгые заашье удааруулхагүйн тулада полинуудаа саг үргэлжэ хаража байнабди. Хадажа эхилхээр болоһон участогуудтаа агрегадуудые табижа захалаабди. Мүнөө 200 гектар горох баал болгон хадагдаад, тэрэнэй 100 гаранинь сохигдонхой. Колхозой нэгэдэхи отделениин 2-дохи отрядай механизаторнууд мүнөө ешмээн хадажа захалаа, мэнэ гэһээр яарсада орохомнай.

Абаһан уялгаяа болзор соонь бэелүүлхын тулада ниилээд ехэ эмхидхэлэй хүдэлмэриин хэрэгтэй байһые мэдэрнэбди. Тиимэ тула колхозой правлени, партком болон комсомолой организаци тодорхой хэмжээ хараалһан байна. Нэн түрүүлэн механизаторнуудай дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ анхарал онсо хандуулагдаа. Отрядууд, агрегадууд, механизаторнууд бултандаа социалис уялга абанхай, хоорондоо мүрысэнхэй. Отряд хоорондын мүрысөөн табан хоног бүхэндэ гаргагдаха, тиихэдэ отрядай механизаторнуудай хэһэн ажалай дүн үдэр бүри гаргагдажа байха.

Мүрысөөндэ илагшадые моральна, материальнаашье талаарнь урмашуулха бодолтойгоор дамжуулгын Улаан туг, улаан тугханууд, мүнгэн шангууд бии болгогдонхой. Илажа гараһан отрядта дамжуулгын Улаан туг, түрүү механизаторнуудта вымпел, 5—10 түхэригэй мүнгэн шангууд барюулагдаха байна.

Таряа хуряалгын шиидхэхы участогуудта хүдэлхөөр колхозоймнай коммунистнар хубаарилан табигданхай. Бригада бүхэндэ ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулжа, социалис мүрысөөнэй дүн гаргажа, ханын газетэ, элдэб түхэлэй сахилгаан хуудаһануудые гаргажа байхаар агитаторнууд табигданхай. Эдэмнай колхозой харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд: агрономууд, комсомолой комитедэй секретарь болон бусад нүхэд болоно.

Таряа хуряалга дээрэ, мүн ороохоной тоог дээрэ хүдэлжэ байһан хүнүүд ниитын эдеэ хоолоор хангагдаха байха. Столовонуудта хүдэлхэ поварнууд хуу томилогдонхой. Тиихэдэ үргэн хэрэгсэлэй эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдээр таряашад болон механизаторнуудые сельпогоймнай наймаалагшад таһалгаряагүйгөөр хангажа байхаар мүн лэ хэмжээ хараалаанхай гээшэ.

Хуряалгын болон ороохо сэбэрлэлгын хүдэлмэриие шанар һайнтайгаар хэхэ асуудалда мүн лэ ехэхэн анхарал табигдана. Энэ талаар колхозой дэргэдэ байгуулагдаһан партийно-гүрэнэй хиналтын комитедтэ туһалха группа, отделени бүхэнэй постнууд ехэхэн үүргэ дүүргэхэ юм. Группые хүтэлбэрилэгшэ, уняэй механизатор Иван Федорович Хохлов группа, постнуудай хүдэлмэридэ хабаададаг эдэбхитэдые элсүүлжэ, захяа заабари үгэжэ эхилэнхэй.

Таряа хуряалгын хүдэлмэриин амжалтатайгаар бүтэсэ имагтал эмхидхэлэй хүдэлмэриһөө дулдыдаха зэргэтэй. Тиимэһээ таряа хуряалгын, гүрэндэ тушаалгын халуун хаһын үедэ отрядтахи бүхы хүдэлмэриин эмхидхэлые харюусахаар колхозой хүтэлбэрилэгшэд отрядуудаа өөһэд хоорондоо хубаажа абаа. Бидэ тракторно-таряан ажалай 4 отрядтайбди. Г. М. Конев (правлениин түрүүлэгшэ), В. Ф. Железняков (главна агроном), А. М. Калашников (һургуулиин директор), Л. А. Максимов (парткомой секретарь) өөһэд дээрээ нэгэ-нэгэ отряд даажа абанхай. Зүгөөр эдэ нүхэд даалгагдаһан газартаа саг үргэлжэ һууха һэн гэжэ хэлэгдэнэ бэшэ.

1963 онойнгоо ургаса таряа түргөөр хуряажа абаха, гүрэндөө ороохо таряа ехээр тушааха гэһэн социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тула манай колхозниигууд бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ байһаниинь дамжаггүй, тиигээдшье хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ байха.

Л. Максимов,
Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Заганский» колхозой парткомой секретарь.

Холын хойто зүгые гоёшоон һайшаадаг дээрэһээ эдэ хүбүүд шэрүүн шанга уларилтай Охотско далайн эрьедэ ерэһэн байна. Тэдэнэр судна заһабарилагшад юм. Коммунист Иван Пархоменкын (зүүн гарһаа) толгойлдог залуушуулай комплексно бригада Охотскын судна заһабарилгын заводой эрхимүүдэй нэгэн юм. Хажуудань бригадын гэшүүн комсомолец Александр С... но. Энэ хадаа ажаллажа... гаад һуралсадаг юм. Му... рээндэ заводһоо стипенд... жо, Владивостогтохи поли... ческэ институтда һурал... ябуулха гэжэ заводойнь д... олониитын эмхинүүд ... бэри гаргаба.

ТАСС-ай фотохро...

ЗҮҮН-СИБИРИИН СОВНАРХОЗДО

СОВЕТ МАРКА—ЭРХИМ ШАНАР

Зүүн-Сибириин совнархозой промышленность экономическа үргэн хани барисаатай юм. Оронноймнай бусад экономическа районуудта эндэһээ шулуу нүүрһэ, слюда, модо, нефтиин зүйлнүүд, химическэ продуктнууд эльгээгдэнэ. Эрхүүгэй, Улаан-Үдын, Шэтын, Дарханай, Усолиин заводуудай маркатай машина, түхеэрэлгэ, прибор, станогуудые ороной алишье районда хаража боломоор.

Экономическа районой продукци хилын саанахи 10 гүрэндэ, тэрэ тоодо социалис бүхы оронуудта, олохон капиталис оронуудта эльгээгдэдэг байна.

1963 ондо совнархозой предприятинууд хариин гүрэнүүдтэ хэдэн арбаад миллион түхэригэй продукци үгэхэ ёһотой.

Августын 10-да Арадай ажахын совет үргэн зүблөө татажа, экспортдэ ошодог продукци үйлэдбэрилгэ тухай, хариин гүрэнүүдэй захилай дүүргэлтэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

Зүблөөн дээрэ совнархозой түрүүлэгшэ нүхэр Маркелов элидхэл хэбэ.

— Совнархоз бүхыдөө экспортдэ продукци ябуулха түсэбөө 106 процент дүүргээ, — гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. — Гэхэтэй хамта хэдэн заводууд хилын саанаһаа ерэһэн захил дүүргэжэ шадаагүй, зарим заводуудай продукциин шанарые һайн гэжэ хэлэжэ болохогүй.

Ангарай электромеханическа завод Арабуудай Нэгэдэмэл Республикада, Вьетнам, Болгари, Инди, Венгридэ магнитна станцинуудые эльгээхэ даабаряа хүсэд дүүргээгүй. Шэтын машина бүтээдэг заводһоо холодильнигай түхеэрэлгэнүүд Корей, Сомали, Иранда дутуу эльгээгдээ. Инди, Иран, Турци, Болгари тээшэ станогуудые ябуулха түсэб Шэтын станок бүтээдэг заводой гэмээр дүүргэгдэнгүй үлэшоо.

Гадна экспортдэ гарадаг зарим автомадууд, компрессорнэ станцинууд, мүн станогууд техническэ талаараа дутагдалнуудтай гэж... лөөн дээрэ шүүмжэлэ...

Эдэ бүгэдэ дутуу... нуудые дары усадха... жэ ябуулганууд ... дээрэ хараалагдаа. Га... оронуудта эльгээгдэ... дукци суглуулан хабе... тусхай участогуудые ... прияти бүхэндэ бай... һайн мэргэжэлтэй х... энэ хүдэлмэридэ таби... портдэ ошодог про... шанар, техническэ хэ... бүри һайжаруулха... жэ шиидхэгдэбэ. Сове... катай продукци эрхим... ёһотой гэжэ зүблөөндэ... дагшад тэмдэглэбэ.

Е. К...

МАГТААЛДА ХҮРТЭҺЭН ДАРХАШУУЛ

Мүнөө ургамал ногоон сэсэглэн эдеэшэжэ, халуун дулаанай хаһа байбашье, удахагүй ольбон хүйтэнэй бууха саг тиимэшье холо бэшэ болоо ха юм.

Тиимэһээ зарим ажахынуудай үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын түлэг ябажа, ургаса хуряалгын эхилжэ байһан ехэ тухагүй сагташье адууһа малайнгаа ерэхэ үбэлжэлгэдэ һаналаа табижа байдагынь һайшаалтай. Илангаяа урин дулаанай хаһада малайнгаа байра барижа, түхеэржэ байһаниинь тон зүб шуу.

Энэ талаар Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин «Восточные Саяны» колхоз һайн жэшээ харуулна. Түс артельдэ дүршэлтэй бэрхэ дархашуул 60—70 наһатай хэдэн үбгэд тусхай бригада болоод, малай байра, зоной һууха зохид гэр, амбаар, склад гэхэ мэтэ шухала барилгануудые үбэл, зуншье бүтээжэл байдаг юм.

Һаянай эндэхи Галбайн отделенидэ 12 дархашуул 200 үнеэдэй байха шэнэ байра шулуун шала һууритайгаар түхеэржэ байна. Тэрээн сооһь үнеэдтэ бүлеэн уһа уулгаха авто-уһалуури, тэдэнние оньһон аргаар һааха түхеэрэлгэ, мүн наг шэбхэ гаргаха, үбһэ тэжээл

Малай үбэлжэлгэдэ бэлдэхээр болоо

зөөхэ харгы гэхэ мэтэ тодхогдоно.

Энэ бригадада 64 наһатай Намсарай Ошоров гүрүүтэй, үбгэд Жалсарай Бухаев, Жан Халбасков, Насаг Степанов, Зунды Баиров, Жамьян Гомбоев ямаршье залуушуулһаа дутуугүй, халуунние халуун гэхэгүй, хүйтэнние хүйтэн гэхэгүй, айхабтар бүтээсэтэйгөөр хүдэлжэ байдаг. Хэһэн ажалыньшье тон һайн. Эдэнэр эрхим ажалайнгаа түлөө Москва выставкэ хаража ерэхэ золтой байгаа.

Тэрэшэлэн шадамар бэрхэ механизатор Дымбни Хамагаев хажуудаа үшөө Намсарай Цыренов Пурбо Ухинов хоёр нүхэдтэй үнеэдые оньһон аргаар һааха «карусель» түхеэрэлгэ тодхожо байнхай.

— Элдэб шүрэб болты, түмэр түдэгэ ходо дутана. Тэрэнние арга хургыень бэдэржэ олоод лэ табинабди. «Карусель» түхеэрэлгээ үбэлжэлгын эхилтэр барижа дүүргэхэбди, — гэжэ нүхэр Хамагаев хэлэнэ.

Оролдосотой бэрхэ дархашуул колхозой бусадшье отделениинүүдтэ бии. Жэшээнь, 4-дэхи отделенидэ дүршэлтэй бэрхэ дархан Аралжан Дагуевай хүтэлбэрилдэг бригадынхид — Доржо Баторов, Дондок Тушинов болон бусад Таһархай гэжэ газартахи гүүртэдэ үнеэдые оньһон аргаар һааха «УДС-2» түхеэрэлгэ тоһхожо дүүргээд, мүнөө 10 мянган шубуунай багтаха типовой байра бодхоожо байна.

Дархашуул гансахан хэһэн ажалаа хараад байдаггүй, наратай сэлмэг үдэрнүүдтэ үбһэ хуряалсажа, һүрилэлсэдэг юм. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, ерэхэ үбэлжэлгэдэ адууһа малаа дулаан һайн байраар хангажа, үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхын тула бултадаа шармайн оролсожо байһаниинь һайшаалтай.

Н. Бочкин.

Ороохо абалгада бэлэн

«Забайкалец» колхозой 3-дахи отделенидэ шэнэ жэлэй бүхы ургасые гээлтэ, хоролтогүйгөөр абахаар бэлэн. Эндэ мүнөө 3000 дүрбэлжэн метр талмай дээрэ шулуу дэбдигдээд, цементээр хушагдаа. Ороохо хадагалдаг склад, һарабшануудынь шиферээр хушагданхай, тэдэнэй хана болон доторхи сусегүүдынь һайнаар заһабарилагдаа, сагаадагдаа. Ороохо сэбэрлэлгын үедэ тоог дээрэ хүдэлхэ бүхы механизмуудынь заһагдаад, бэлэн болонхой.

Л. Гомбоев.

Мухар-Шэбэр.

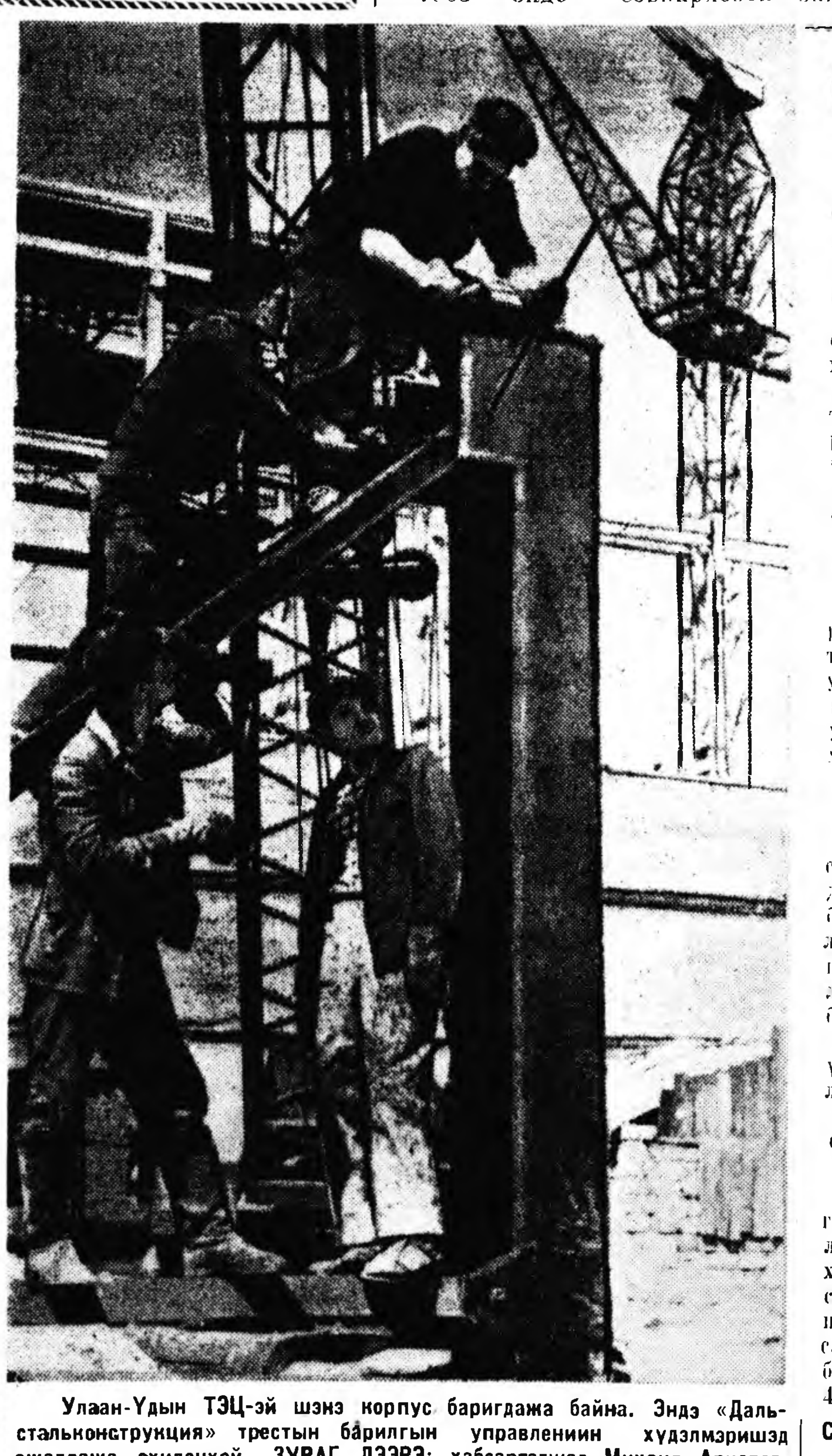
Лётчик-космонавтнууд баясхалан хүргэнэ

1963 оной июньдэ «Восток-5», «Восток-6» гэжэ онгосо-одонуудаар замбуулинай дайда соогуур нэгэн доро хамтын ниидэлгэ удаан саг соо хэһэнтэймнай дашарамдуулан халуун амаршалга дамжуулһанайнь түлөө Советскэ Союзай болон гадаадын оронуудай бүхы организацинууд болон эрхэтэдтэ үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэнэбди.

Коммунизм байгуулжа байһан манай Эхэ ороной түүхэтэ илалтануудай ашаар замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэлгэдэ шэнэ амжалта туйлаха аргатай болоо. Маанадай нэрэ дээрэ абтаһан амаршалганууд хамагай түрүүндэ совет арадта, манай правительствада, түрэл Коммунис партида хамаатай гэжэ бидэнэр тоолонобди. Һүр жабхаланта замбуулинай онгосонуудые байгуулһан, энэ ниидэлгые бэлэдхэһэн гайхамшагта эрдэмтэд, инженернүүд, конструкторнууд болон хүдэлмэришэдые эдэнэр хүмүүжүүлһэн байна.

Замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ талаар Советскэ Союзай шэнэ туйлалта эб найрамдалай, хүн түрэлтэнэй дэбжэлтын ашa туһада зорюулагдаха гэжэ бидэнэр гүнзэгыгөөр этигэнэбди.

СССР-эй лётчик-космонавтнууд
В. Быковский,
В. Терешкова.

Улаан-Үдын ТЭЦ-эй шэнэ корпус баригдажа байна. Эндэ «Дальстальконструкция» трестын барилгын управлениин хүдэлмэришэд ажаллажа эхилэнхэй. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хабсаргагшад Михаил Аркатов, Олег Горбачев, Владимир Кублицкий, Константин Шестопалов гэгшэд электростанциин гол корпусто транспортёрой тулгуури тодхожо байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ОЛОНОЙ ДУНДАҺАА ШАЛГАРАГШ...

ҮНЭ СЭНГЫНЬ ДООШОЛНО

Иркутск II станциин локомотивна депогой коллектив энэ жэлдэ һайн амжалта туйлана. Байгша оной түрүүшын хахадта деподо ажалай бүтээсэ 5,8 процент дээшэлһэн, ашаа шэрэлгын өөрын үнэ сэн 2,16 процент хямдарһан байгаа. Тиигэжэ түсэбһөө гадуур 900 мянга гаран тонно арадай ажахын ашаан шэрэгдэһэн, 2263 мянган киловатт-час электроэнерги алмагдажа, 83 мянган түхэригэй олзо ороһон байна.

ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭТЭЙ БОЛОБО

«Мамслюда» трестын Витимэй рудник слюда абаха 7 һарынгаа түсэб болзорһоонь 4 хоног урид дүүргээ һэн. Эрхим һайнаар ажаллаһан «Сосновый» участогайхид коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

ДЭЭДЭ ЭРДЭМТЭЙ МЭРГЭЖЭЛТЭД

Эрхүүгэй политехническэ институт энэ жэлдэ 800 гаран хүн дүүргэжэ, инженер мэргэжэлтэй боложо гараба. Институдай геологоразведочнэ факультет дүүргэгшэд дипломно хүдэлмэреэ үйлэдбэритэй нягта холбоотойгоор бэшэһэн байгаа.

Гүрэнэй шалгалтын комиссиин үзэмжэдэ табигдаһан 119 дипломно проектын 21-ниинь эрхим һайн, 73-ниинь һайн гэһэн сэгнэлтэ абаа.

ЗАЛУУ ХҮДЭЛМЭРИШЭД

Һаяхан Тайшет городой барилгын 12-дохи училищида хэшээлынь дүүрэбэ. 118 һурагшад хоёр жэлэй туршада эндэ һуралсажа, штукатурщигуудай, модоною дарханай, шулуушадай, слесариин, сантехнигэй мэргэжэлтэй болобод. Энэ жэлдэ урданайхиһаа 40 мэргэжэлтэд олоор бэлдэгдээ.

СҮҮДХЭДЭЭ 500 КУБОМЕТРЭЭР ҮЛҮҮЛЭН

«ЭШ 14-75» маркын № 15,6-дахи алхалдаг экскаваторнуудай коллективүүдэй оролдосото ажал тухай Черемховой нүүрһашад һайн мэдэдэг. 15-дахи экскаваторай коллективые коммунист Павел Жиделев, нүгөөдынь Борис Мамон гэгшэд хүтэлбэрилнэ. Эдэнэр коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэтэй болонхой.

Нүхэр Жиделевэй экипаж сүүдхэдөө дунда зэргээр 12861 кубометр малтаха түсэбөө 13256 кубометртэ хүргэнэ. Экскаваторынь наймадахи жэлээ капитальна заһабарида оронгүйгөөр хүдэлнэ. Гадна нүхэр Мамонай экипаж үдэр бүри даабариһаа гадуур 500 кубометр малтана.

ҮШӨӨ НЭГЭ АМЖАЛТА

Ангарай нефть болбосоруулха заводой теплоэлектроцентраль баригшад үшөө нэгэ амжалта туйлаба. Августын 6-да тэдэнэр хоёрдохи турбоагрегат ашаглалгада үгэжэ эхилбэ. Тэрэнь нэгэдэхи котёлһоо хүдэлнэ. Хоёрдохи котёл хабсаргагдажа дүүргүүгэй байна.

«Восточно-Сибирская правда» газетэһээ.

1000 НИЛОМЕТР АЯНШАЛБА

«Красный Октябрь» клубай агитбригада түмэр замай Шэтын отделениин станцинуудаар һара тухай ябаһанаа бусажа ерэбэ. Тэдэнэр бүхыдөө мянга гаран километр аяншалжа, 32 концерт харуулаа. 10 мянга гаран түмэр замшад эдэ концертнүүдые хаража һонирхобо.

Мүнөө түс агитбригадынхид Шэтын районой хүдөө нютагуудаар концерт табина.

ОЛОН ЯНЗЫН, ЭРХИМ ШАНАРТАЙ

Шэтын һүнэй комбинат энэ жэлдэ 28027 түхэригтэ шэнэ техникэ, түхеэрэлгэнүүдые абаба. Абаһан бүхы түхеэрэлгэнүүдээ түргөөр тодхожо, саг болзортонь ашаглажа эхилээ. Эдэ бүгэдын ашаар түс комбинат мүнөө сагаан эдеэнэй олон янзын эрхим шанартай зүйлнүүдые гаргана.

ТҮРҮҮЛЖЭ ЯБАҺААР

Шэтын паровозно депогой ахалагша машинист Юрий Павлович Андреевэй хүтэл... бригадынхид үнинэй су... лонхой. Тэдэнэр һара... даабаряа үлүүлдэг, депо... түрүүн коммунис ажала... гэй болоһон юм.

Жэлэй эхилһэнһээ хо... гарһан 7 һарын турша... бригада хүндэ ашаа... поезд жолоодожо, түсэб... дуур 116.671 тонно а... рээ.

ҮШӨӨ 35 МЯНГА...

Хёлгын леспромхозой В. А. Васильевай хүтэ... комсомол-залуушуулай комплексно бригада до... лайнгаа түсэб 4,5 жэл... гээд, оронойнгоо шэнэ ... нуудта даабариһаа га... мянган кубометр модо ү... на.

Залуу модошод мүн ... зорилго урдаа табинхай... жэлэй дүүрэтэр үшөө 35... кубометр модо отолхо г... нэр шиидэбэ.

ҮЙЛЭДБЭРИНЬ ҮРГ...

Шэтын мяханай ко... компрессорнэ цехтэ бай... до 12 шэнэ компрессор... хогдоо. Тиигэжэ энд... дильнигууд ургэдхэгдэ... най зүйлнүүдые хадага... ри таатай зохид болобо. ... лэн техническэ фабри... цехтэ 2 котёл ашаглал... тэжэ, мяха болон яһана... ехээр үйлэдбэрилэгдэдэг...

ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮ...

Ксеньевскэ руднигай ... тагшадай ажалай халу... оронхой. Тэдэнэр түрэл... үнэтэ металл ехээр үг... лөө мүрысэнэ.

Мүрысөөнэй июль һа... дэлмэриин дүнгөөр алта... 505, 507-дохи маши... коллективүүд түрүүлжэ... Ахалагша драгер Иван... вич Антоновой хүтэ... 505-дахи драгынхид ни... сэн 132 процент дүүр...

«Забайкальский ра...» газ...

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1963 оной августын 15.

Ажалай халуун хаһада ажалшадые һайнаар хангаха шухала

й Буркоопсоюз рес-
ын худалдаа наймаа-
дөөгэй бүхы предприя-
ые эд бараан, эдеэ хоо-
лнүүдээр хангадаг юм.
жэл бүхэндэ хүдөө-
й ажалшадай эрилтэ
лоно, ажаһуудалынь
на.

малай түрэлгын, ха-
тарилгын, үбһэ, таряа
ын халуун хаһада хү-
ажалшадые саг соонь
й эд бараагаар, эдеэ
хангаха гээшэмнай
н бэшэ хэрэг. Илан-
үдөө нютагуудта иимэ
р сагуудта нүүдэл
і хэрэгтэй болоно. Түб
осхонуудһаа холо ор-
отара, гүүртэнүүдтэ
лагшагүй ларёгуудые
хэ, автолавкануудые
а, худалдаа наймаа
хэ тон шухала ха юм.
С-эй ЦК-гай ноябриин
эй һүүлээр аймаг,
й томодхогдоод байха-
да, худалдаа наймаа эмхид-
хэхэ дэбисхэр газараймнай
хубаарилга нэгэ бага ондоо-
шог болоо һэн. Үбэлжэлгын
үедэ илангаяа гүүртэ, отара-
нуудай тоо олоншог байна.
Республика дотор 3944 отара,
гүүртэнүүдэй байра бии, тэн-
дэ 15 мянга гаран хүн зон
ажаллана, ашаһууна. Тиимэ-
һээ худалдаа наймаанай дэ-
лисэ угаа үргэн байгаагүйдөө
аргагүй юм.

Тобшоор хэлэхэдэ, респуб-
ликын хүдөө нютагуудта ху-
далдаа наймаанай 1130 пред-
прияти, 163 столово, тэдэнэй
38-ниинь совхоз, колхозуудай
газар дээрэ байдаг.

Мүнөө үбһэ, хуряалгын ха-
луун хаһада республика до-
тор 73 автолавка, мүн морёор
ябажа наймаалдаг 30 хэһэг
наймаан, наймаалагшагүй 113
ларёк хүдэлжэ байна. Рес-
публикын автолавканууд 1963
оной түрүүшын хахад жэлэй
туршада 1 миллион 703 мян-
ган түхэригэй эд бараа ажал-
шадта худалдаа.

Мүнөө үедэ үбһэ, таряа ху-
ряалгада ажаллагшадта хэ-
рэгтэй эд бараа, зэр зэмсэгүү-
дые олоор хүдөө гаргажа бай-
набди. Жэшээлхэдэ, аса, бу-
люу, аргамжа, хүдэлмэришэ-
дэй хубсаһа гэхэ мэтые хү-
дөөгэй магазинуудта эльгээ-
нэбди.

Худалдаа наймаанай хэрэ-
гые бүри эмхитэйгээр ябуул-
хын тула райпотребсоюз, сель-
по, совхозрабкоопууд айма-
гуудай гүйсэдком болон ню-
тагай соведүүдтэй суг түсэб,
хэмжээ ябуулгаяа хаража
үзэдэг, магазинуудай хүдэлхэ
сагые ажалай үедэ тааруул-
жа табидаг байха юм.

Республикымнай олонхи ай-
магууд томо һэн туладань, ав-
толавканууд олоор хэрэгтэй
болоно бшуу. 1963 ондо 18
шэнэ автолавкануудые абаа-
бди. Мухар-Шэбэр, Аха, Зэдэ,
Хори нютагуудта илангаяа
нүүдэл наймаа үргэнөөр эм-
хидхээгүйдэ аргагүй ха юм.
Жэшээлхэдэ, Мухар-Шэбэрэй
аймагта 11 автолавка, най-
маалагшагүй 14 ларёк хүдэл-
нэ. Олонхи аймагуудай отара,
гүүртэнүүд ехэ таруу, үбэлэй,
зунайшье сагта нүүдэл най-
маа таһалдуулагдангүй ябуу-
лагдана.

Манай Буркоопсоюзай ху-
далдаа наймаанай таһаг эдэ
бүхы хэрэгүүдые һайнаар эм-
хидхэхын хойноһоо бүхы хү-
сэеэ гаргана. Ажалшадай зүг-
һөө ороһон гомдол, һанамжа-
нуудта анхарал ехэтэйгээр
хандахые оролдон, үбһэ, та-
ряа хуряалгын халуун хаһа-
да ажалшадые хэрэгтэй эд
бараан, эдеэ хоолой зүйлөөр
хангаха уялгатайшьебди, хан-
гаха ёһотойшьебди.

Д. Жапов,
Буркоопсоюзай худалдаа
чаймаа эмхидхэхэ
таһагые даагша.

КРАСНОЯРСКА ХИЗААР: «Заря» гэжэ шубуунай фермэ Сибирьтэхи томо фермэнүүдэй нэгэн юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ ажахы 11,4 миллион үндэгэ, 400 шахуу тонно шубуунай мяха гүрэндэ тушаагаа. Мүнөө фермын коллектив гүрэнэй түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ, 12 миллион үндэгэ тушааха гэһэн уялга абанхай. Зураг дээрэ: комсомолон гэшүүд Галина Худышкина (баруун гарһаа), Нина Пивнева. Эдэнэр 95 мянган дальбараае 30 үдэртэй болоторнь энэ жэлдэ дэгжээһэн байна.

ТАСС-ай фотохронико.

...АДАМАР БЭРХЭ НАЙМААЛАГША

өөгүүр хэды эртэ бай-
е һаань, Владимирай
нынгаа хажууда ямар
юумэ хэжэ, заһажа
ли тэрэнэйнгээ шорой
нь сэбэр болотор ар-
, бензин, тоһынь эюул-
айхыень харахат. Сэ-
хэлэхэдэ, энэ хүнэй
мэриин үдэр ходол
гүйшэгөөр үнгэржэ
г юм.

элжэ энэ ябалгада хэ-
болохо юумэнүүдые,
захиһан хэрэгсэлнүү-
кладһаа хуу абажа,
ээ машина соогоо зо-
р ябталха хэрэгтэй.
эд һаалишадай үлэ-
өө һаалга эхилшоо-
нь гү, али үбһэшэдэй
одоо ороод байһан
үрдижэ, тэдэнэй байр-
газарта хүрэжэ ерэ-
рэгтэй ха юм.

Иигээд лэ автолавкые
даагша шофёр-наймаашан
Владимир Дубейко малша-
дай захиһан талха склад-
һаа хэрэгтэй соонь, үшөө
бэшэ эд бараа, эдеэ хоолой
зүйлнүүдые ашамсараа һү
һаалиин 3-дахи гүүртэ тээ-
шэ шамдуухан гүйлгэнэ.

Хориин үйлэдбэриин уп-
равлениин Хүрбын совхозой
ажалшадые промышленна
эд бараагаар, эдеэ хоолой
зүйлнүүдээр хангажа бай-
даг Дээдэ-Хүрбын совхоз-
рабкоопой автолавкада хү-
дэлжэ эхилһээр нүхэр Ду-
бейко хоёр жэлһээ үнгэржэ
байна. Тиихэ үедөө машина
соогоо багтахысаань эд хэ-
рэглэгшэдтэ хэрэгтэй боло-
дог жэжэ, томо, заримдаа
адар томошье бараа ашаад
лэ гүйлгэжэ байдаг хүн.

Шифоньер, комод, хубса-
һа оёдог болон угаа-
даг машина, элек-
тро-хэрэгсэлнүүдые,
тэрэшэлэн сай, даб-
һа, тамхи, зуруул хү-
рэтэр шэрэнхэй яба-
даг шуу. Нүхэр Ду-
бейко малшад, та-
ряашадай ажалла-
даг, ажаһуудаг
аяар 35 гүүртэ, ота-
рануудые, полевой
стануудые, тосхон
һууринуудые һара
соогоо 5-6 дахин
ээлжээгээр ябажа,
тусхай зохёогдоһон
графигай ёһоор
хангажа байдаг.

Совхозой хүдэлмэ-
ришэдые, илангаяа тосхон,
һууринуудһаа холуур ажа-
һуудаг хүн зониие, һайнаар
хангадагайнгаа түлөө нүхэр
Дубейко малшадта, меха-
низаторнуудта магтаалтай
болонхой, совхозрабкоопой
правлениин, тэрэшэлэн Хүр-
бын совхозой хүтэлбэриһөө
нэгэтэ бэшэ баясхаланда
хүртэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. — Энээхэн лэ бүд танда хэрэгтэй болохо ёһотой, абагты,—гээд нүхэр Дубейко малшан хүгшэндэ дурадхажа байна.

2. Оймһон мүнөө үедэ ехэл шухаг бараан ха юм. Олдохонь бэрхэтэй энэ хэрэгсэлшье бии.

И. Осетровой фотонууд.

Уншагшад мэдээсэнэ

УРИХАН ГАРТАЙ ЭМШЭН

Хори тосхоной больницын
эмшэн, хирург Илья Борисо-
вич Болдоев тухай тэндэхи
хүн зон һайн мэдэхэ ёһотой.
Тэрэниие хүн зон «урихан,
эм лэ гартай хүн» гээд дэмы
хэлсэдэггүй. Юундэб гэхэдэ,
Илья Борисович наһа бэеэрээ
залуушье һаа, дүй дүршэлтэй
хирург юм. 1962 ондо тэрэ
270-аад хүниие үбшэ хабшан-
һаа абаржа, хүндэ, хүнгэншье
операци хээ. Мүн 1963 оной
хахад жэлэй туршада зуу
гаран хүнүүдтэ операци хэ-
һэн байна.

Эдэгэжэ гараһан хүнүүдэй
нэрэнүүд тусхай дэбтэр соо
аржылдана. Баясхалан хүр-
гөөшэдшье олон бии. Тэдэнэй
ехэнхинь Илья Борисович
Болдоевто баясхалан хүргэ-
һэн байха юм. Илья Борисо-
вич гансал эмнэлгын ажа-
лаар урдахяа хизаарладаг
бэшэ, харин арад зоной дун-
да ойлгуулламжын хүдэлмэри
ябуулна, элүүр энхые яажа
сахиха тухай элидхэл, лекци-
нүүдые уншадаг. Олоной маг-
таалда хүртэһэн эм гартай
Илья Борисович Болдоев саа-
шадаа улам һайнаар ажал-
лан, хүнүүдэй ами наһа абар-
хын хойноһоо хододоо хүсэ
шадалаа гамнахагүй бэзэ гэ-
жэ найданабди.

Г. Доржиев,
пенсионер.

Хори тосхон.

ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭДЭ ХҮРТЭБЭД

Мухар-Шэбэрэй аймагай
Шанага тосхон ошоо һаа, заа-
тагүй магазинда орохо бай-
хат. Энэ магазинай коллектив
(даагшань Ж. Цыбиков) эд
бараагаар арад зониие саг
соонь хангахын хойноһоо хо-
додоо оролдодог юм. 1962
ондо эд бараанай эрьесын
түсэбые энэ магазин 105 про-
цент дүүргээ һэн. Мүнөө байг-
ша оной хахад жэлэй түсэбые
108 процент дүүргэнхэй. Мүн
хүдөө ажахын продуктнуудые
бэлэдхэхэ жэлэйнгээ түсэбые
июлиин 1-дэ сүм хүсөөһэн
байха юм.

Магазин соонь хододоо
арюун сэбэр. Эд бараанайнь
выставкэ һайнаар эмхидхэг-
дэнхэй. Магазинай даагша нү-
хэр Цыбиков полит-һуралсал-
да хабаадажа, эрдэм мэргэ-
жэлээ дээшэлүүлнэ.

Амжалтата ажалайнгаа түлөө Ж. Цыбиков, О. Ешеева
гэгшэд коммунис ажалай
ударнигай үндэр нэрэ зэргэ-
дэ хүртэбэд.

Д. Тогошиев,
хүдөө бэшэгшэ.

Шанага нютаг.

ХҮҮГЭДЭЙ СААД ҮБЭЛЖЭЛГЭДЭ БЭЛЭН

Зэдын аймагай Цахир тос-
хоной хүүгэдэй саадые дааг-
ша З. Шумакова арба гаран
жэлдэ энэ ажал дээрэ хүдэл-
жэ, дүй дүршэлөөр баян бо-
лонхой.

Жэлһээ жэлдэ хүүгэдэй
саад һайн бэлэдхэлтэйгээр
үбэлые угтадаг. Мүнөө үедэ
саадай гэр байра һайнаар за-
һагданхай, түгэд зэр зэмсэ-
гээр хангагданхай. 8 пээшэн
шэнээр баригдажа, гэр дото-
рой хэрэгсэл, шала юумэнүү-
дынь шэрдэгдээ. Гол корпу-
сынь шэнээр хушагдаба, 500
гаран кубометр түлеэн га-
заань асарагданхай.

Б. Шоёнов.

Зэдэ.

ГОРОДОЙХИД ХҮДӨӨГЭЙХИДТЭ ТУҺАЛНА

УЛААН-УДЭ, СОВЕТСКЭ РАЙОН

Мүнөө үедэ хүдөө нютагуудта
үбһэ, таряа хуряалгын халуун
хаһа. Эгээн тиимэһээ хүдөө ажа-
хын ажалшадта туһалхын тула
городой Соведүүд, районой гүй-
сэдкомууд предприяти, организа-
цинуудһаа хүн зонуудые олоор
хүдөө гаргажа байна.

Һүүлэй хоёр неделиин тур-
шада Улаан-Үдын Советскэ рай-
гүйсэдкомой зүгһөө 846 хүн хү-
дөө нютаг ажаллахаяа гараба.
Тэдэнэр Улаан-Үдын, Хяагтын
үйлэдбэриин управленинүүдтэ,
Мухар-Шэбэр, Ивалга нютагууд-
та ажаллаха юм.

Гансахан Улаан-Үдын шэлэй
механизированнэ заводһоо 63
хүн хүдөө гараһан байна, тэдэ-
нэй 14-ниинь механизатор юм.

З. Лазарева,
Советскэ райгүйсэдкомой
секретарь.

ОКТЯБРЬСКА РАЙОН

Колхоз, совхозуудта туһалхын
тула 535 хүниие хүдөө нютагта
ажаллахыень манай гүйсэдком
гаргаба. Районоймнай мэдэлдэ
байдаг предприяти, организаци-
нууд һүүлэй 5 хоногой туршада
хүнүүдые түргэн суглуулжа,
эдэбхи үүсхэлтэйгээр энэ хэрэ-
гые эмхидхээ.

535 хүнэймнай 46-ниинь ме-
ханизаторнууд. Модоной завод—
29, самбын фабрика—35, рес-
публиканска больница 22 хү-
ниие хүдөө гаргаа. Эдэ хүдөө га-
раһан хүнүүднай Хориин аймa-
гай үйлэдбэриин управлениин
колхоз, совхозуудта ажаллаха
юм.

Р. Федотов,
Октябрьска райгүйсэдкомой
секретарь.

Сүүдхэдээ—820 грамм

Афанасий Ерофеевич Саве-
льев Леонтий Фокеевич Утен-
ков хоёр Бэшүүрэй совхозой
суута малшад юм. Эдэнэй ха-
рууһалжа байһан 132 хаша-
рагуудынь һайн шадалтай,
үдэрһөө үдэртэ шэгнүүрээ нэ-
мээнэ.

Эдэ хоёр малшад бүхы бэл-
шээрээ зүбөөр хубаарилжа,
тэдэнээ һэлгүүлэн, малаа
адуулдаг юм. Иигэжэ адуул-
хадань бэлшээриинь ногоон
түргөөр ургана, хашарагуу-
дыньшье богонихон болзорто
таргална. Жэшээнь, июль һа-
рын хугасаа соо эдэнэй ха-
рууһалжа байһан хашараг
бүхэниинь сүүдхэдээ 820 грам-
маар нэмээ.

И. Ткачев.

Пролетариадай диктатураһаа бүгэдэ арадай гүрэн хүрэтэр

...истско-ленинскэ теориие
о ёһоор хүгжөөхэ гээшэ
с партиин үргэн ехэ ажал
і эгээн шухала талануудай
н болоно. Өөрынгөө агуу-
дь, багша В. И. Ленинэй
амаар ябажа, партимнай
скэ болон бодото ажал хү-
е зохилдуулан ябуулна,
хүгжэлтын үедэ, нэн тү-
коммунис байгуулалтын
хэйн пролетариадай сүлөө-
бүхы хэрэг дотор гараһан
уудта зүб харюу бэдэрэн

ай партиин айхабтар ехэ,
рэтэй хүдөлмэриин бэелэл
XXII съездын баталан аба-
грамма дотор хүсэд хараг-
дэ арадай социалис гү-
й заабари мүнөө үеын энэ
агта документ доторхи олон
зүйлнүүдэй нэгэн болоно.

засагай жэлнүүдтэ манай
ор болоһон социально-эко-
агууехэ хубилалтануу-
һөөр КПСС энэ асуудалые
үзөөд, пролетариадай дик-
социализмын хүсэд, эсэслэн
түйлажа, обществын ком-
үргэн далайсатайгаар бай-
рэгтэ шэлжэн орохо яба-
елүүлжэ, түүхэтэ үүргэеэ
дотоодын хүгжэлтын зо-
елүүлхэ талаар харахада,
тор хэрэггүй болоо гэһэн
хэһэн байна. Пролета-
иктатурын гүрэн болгогдон
гдаһан Совет гүрэн мүнөө-
э үедэ бүгэдэ арадай гү-
арадай аша хэрэгые бо-
хүсэлые бэелүүлдэг зур-
оо.

ой Центральна Комитедтэ
14-дэ бэшэһэн бэшэг соо
дай коммунис партиин хү-
тэлбэрилэгшэд энэ заабариие бу-
руушаана. Тэдэнэр пролетариадай
диктатура коммунизмын дээдэ ша-
тада орохо үе хүрэтэр байха ёһо-
той, тиимэһээ бүгэдэ арадай гүрэн
тухай үгэшье гаража болохогүй гэ-
жэ мэдүүлнэ. КПК-гай хүтэлбэри-
лэгшэд пролетариадай диктатура
тухай Маркс, Ленинэй зохёолнууд
сооһоо абаһан юумые урдаа барьяад,
тэрэниие гансал талаһаань, догма-
тическа ёһоор тайлбарилна. Капи-
тализмһаа коммунизмда шэлжэн орол-
гын үе, пролетариадай диктатурын
үүргэеэ бэелүүлдэг энэ үень тиимэ
тайлбари дээрэһээнь бодоходо, ком-
мунизмын нэгэдэхи шата мүн боло-
хо социализмые оруулалсаха шэнги
болоно. Зүгөөр энэ баталамжань
творческо марксизм-ленинизмын
заабарида оройдоошье таарахагүй
зүйл болоно. Унагаагдаһан аад, үшөө
үгы хэгдээгүй капитализм болон
бии болоһон аад, үшөө илаагүй бай-
һан социализм хоёрой хоорондо ай-
хабтар шанга тэмсэл болодог энэ
үе хадаа шэлжэн оролгын үе гэжэ
нэрэтэй гэжэ В. И. Ленин «Проле-
тариадай диктатурын үедэхи эконо-
мико болон политика» гэһэн гай-
хамшагта статья соогоо сэхэ заа-
һан байха юм. Энэ үедэ иимэ асуу-
дал табигдана: нэгэ һаа капитализм
социализмые диилэхэ, үгы һаа со-
циализм илажа, үйлэдбэриин ганса-
хан арга мүн боложо батажаха.
Үнэхөөрөө социализмын илахын ту-
лада пролетариадай диктатура,
тайлбарилан хэлэбэл, «буржуазие
пролетариадай хүсөөрөө илаад, тэ-
рэнэй дамжажа байһан...» револю-
ционно засаг хэрэгтэй. (Зохёолнууд,
том 28, нюур 216).

Пролетариадай диктатурын зо-
рилгонууд болон үүргэ тухай, капи-
талис болон социалис зүйлнүүдэй
хоорондо айхабтар шанга тэмсэл
боложо байһан капитализмһаа со-
циализмда шэлжэн оролгын бүхы үе
соо тэрэнэй хэрэгтэй болохо тухай
сэсэн мэргэн заабаринууд Ленинэй
илангаяа совет үедэ хабаатай зо-
хёолнууд соо бии байна. Пролета-
риадай диктатура хадаа ангиин тэм-
сэлэй түгэсхэл бэшэ, харин шэнэ
эрхэ байдалда, шэнэ түхэлтэйгөөр
болодог ангиин тэмсэлэй үргэлжэ-
лэл мүн болоно гэжэ Владимир
Ильич заадаг байгаа. Бэе бэедээ
дайсан харша ангинуудай бии бай-
гаа сагтал мүлжэгшэдэй эсэргүү-
сэлтые дараад, удаань тэдэнэрые
усадхахын тулада пролетариадай
диктатурашье заатагүй бии байха
ёһотой.

Мүлжэгшэд тушаа хүсэ хэрэглэхэ
гээшэ диктатурын уялгата ёһоной
удха шэнжэ мүн. Энэ хүсэн хадаа
ангиин дайсанай эсэргүүсэлтэһээ
дулдыдан, элдэб янзаар бэелүүлэг-
дэнэ. Манай орон дотор иимэ эсэр-
гүүсэлтыень буу зэбсэгээршье
(граждан дайн), экономическа хэм-
жээгээршье (капиталистнууд болон
помещигүүдэй зөөриие хаһан абал-
га), мүлжэгшэдэй политическэ эр-
хые хаһалгааршье дараха зэргэтэй
бологдоо юм.

Социалис байгуулалтын үедэ
дайсан харша ангинуудай усадхаг-
даһанай, хүниие хүнэй мүлжэхэ
экономическа шалтагаанай зайсуу-
лагдаһанай һүүлээр мүлжэгшэдые
дараха үүргэ үгы болоо. 1936 ондо
баталан абтаһан шэнэ Конституци
—илаһан социализмын конституци
урдань мүлжэгшэ этэгээдүүдые хи-
заарладаг байһан бүхы хизаарлал-
тануудые болюулаа. Урдань ямар
социальна бүлэгтэ хабаададаг бай-
һанһаа дулдыдангүй бүхы совет
эрхэтэд ажаллаха, амарха, эрдэмдэ
һураха, гүрэнэй хүтэлбэрилхы зур-
гаанда хабаадаха гэхэ мэтэ адли
тэгшэ эрхэтэй болоо.

Коммунизмын түрүүшын шата
мүн болохо социализмын илахатай
хамта совет обществын ангиин шэн-
жэ үндэһөөрөө хубилаа. Үйлэдбэ-
риин социалис аргаар ажалладаг
гансал хүдэлмэришэд, таряашад-
колхознигууд совет общество дотор
үлөө. Тэрэнһээ гадна, арадай дунда-
һаа гараһан интеллигенци үлэһэн
байна. Экономическа, политическэ,
үзэл сурталай ниитэ нэгэ аша хэ-
рэгтэй байһан ябадалынь эдэ бүхы
социальна бүлэгүүдые марксизм-
ленинизмын алдарта туг доро Ком-
мунис партиие тойруулан жагсаа-
һан байха юм.

Совет общество хадаа шэнэ, дээ-
дэ зэргын түхэлэй общество мүн.
Энэ общество дотор мүлжэгшэ, мүл-
жэгдэгшэ ангинууд гэжэ байхагүй.
Һаяхан манай орондо ерэһэн Кубын
арадай вождь Фидель Кастро иигэ-
жэ хэлээ: «Ангигүй общество бай-
һаниинь нэн түрүүндэ элеэр ха-
рагдана (мүлжэгшэ ангинуудай үгы
байһан тухай хэлэгдэнэ.— **С. Т.**).
Энэнь абаһаар элитэ болоно. Энэ
орон дотор хүн бүхэн ажалшан
мүн».

Манай социалис общество дотор
хүдэлмэришэд таряашад хоёрой хоо-
рондо, эдэ хоёр ангинууд болон ин-
теллигенциин хоорондо ангиин ил-
гаанууд үшөө бии байнгүй яахаб.
Бүхы ажалшадай адли эрхэтэй бай-
һан хадань, бүгэдынгөө хүсэл орол-
долгоор коммунизм байгуулжа бай-
һан хадань эдэ илгаануудынь зу-
ришалдөөтэ бэшэ юм, тиимэ байжа
болохошьегүй. Дараха хэрэгтэй ан-
гинууд гэжэ манайда үгы. Общест-
вын үлэмжэ эмхитэй, түрүү анги,
коммунис уг зорилго баримталдаг
анги мүн болодог хадаа хүдэлмэри-
шэн анги хүтэлбэрилхы үүргэ дүүр-
гэдэгшье һаань, коммунизм бай-
гуулхын тулада нэгэ ангиин дикта-
тура гэжэ хэрэггүй байна.

Тиигэжэ пролетариадай диктату-
ра өөрынгөө шиидхэхэ ёһотой за-
рилгонуудай дүүрэхэтэй хамта
СССР дотор хэрэгтэй бэшэ болоо.
Совет гүрэн юун болооб теэд? Энэ
хадаа социалис обществын ажалша-
дай бүгэдэ арадай эмхи болоо. «Гү-
рэн гээшэ хододоо ангиин удхатай
юм» гэжэ Хитадай «шүүмжэлэг-
шэд» баталан хэлэнэд; гүрэн
бии байгаа сагтаал «бүгэдэ ара-
дай» байжа болохогүй гэнэд. Зү-
гөөр, нэгэдэхеэр, тэдэнэр социалис
гүрэн гээшэ мүлжэлгэтэ гүрэн тухай
ойлгомжотой бэшэ гэһэн Ленинэй
тон шухала ажаглалтые харааһаа
алдана. Мүлжэлгэтэ гүрэн хадаа
тон олонхи ажалшадые бүлэг мүл-
жэгшэдэй дарладаг зэбсэг мүн боло-
дог байхадань, пролетар гүрэн ай-
хабтар олон үргэн ниитэ ажалша-
дай засагай зэбсэг мүн болоно
бшуу. Тиимэһээ «хосоролго» гэһэн
үгэ гансал социалис гүрэн тушаа
хэлэгдэжэ болоно, юундэб гэхэдэ,
энэ хадаа удхынгаа талаар хахад
гүрэн болонхой байна бшуу. Хоёр-
дохёор, хитад теоретигүүд общест-
вын диилэнхи олонхиин аша хэрэ-
гые хамгаалдаг пролетариадай дик-
татурын гүрэн болон бүгэдэ ара-
дай гүрэн хоёрой хоорондо ямаршье
«хитад ханын» үгы байһан барим-
тые тоонoгүй. Бүридэн бии боло-
хынгоо бүри эхинһээ хойшо проле-
тариадай диктатура бүгэдэ ниитын
социалис демократиин удхатай бай-
на бшуу.

Түүхын ёһоор харахада, проле-
тариадай диктатура гээшэ гүрэнэй
үгы болохоһоо урид хэрэггүй боло-
хо байна. Энэ ушар юугээр тайлба-
рилагданаб гэхэдэ, гүрэнэй шиидхэ-
хэ ёһотой зорилгонууд үшөө дүүрээ-
дүй байһан ябадалаар тайлбарилаг-
дана. Социализмынше үедэ гүрэн
хэрэгтэй, «тэрэ хадаа ниитын зөөри
болохо үйлэдбэриин хэрэгсэлнүү-
дые хамгаалжа, ажаллаха гэһэн ад-
ли эрхые, продукт хубаалгын адли
эрхые хамгаалха байнал» гэжэ Ле-
нин заагша һэн. (Зохёолнууд, том
25, нюур 439).

Совет арадай гүрэн коммунизмын
материально-техническэ үндэһэ
һуури байгуулгые эмхидхэхэ, со-
циалис харилсаануудые коммунис
харилсаанууд болгон шэнэдхэн бай-
гуулха, ажалай хэмжээе болон хэ-
рэглэмжын хэмжээе хинаха, арадай
жаргалта байдал һайжаруулха, эр-
хэтэдэй эрхэ сүлөөе, социалис эрхэ
гурим, социалис зөөри хамгаалха,
арад ниитые ушар ёһо мэдэнхэй
заршамтайгаар, ажалда коммунис
ёһоор хандадагаар хүмүүжүүлхэ
зэргэтэй гэжэ КПСС-эй Программа
соо хэлэгдэнэ. Оронойнгоо обороные,
аюулгүй байдал хангаха, социалис
оронуудтай аха дүүгэй хани харил-
саа хүгжөөхэ, эб найрамдалай хэ-
рэг хамгаалха, бүхы оронуудтай
һайн харилсаа байгуулха гэһэн
уялга совет арадай гүрэндэ даал-
гагдана.

—Тиин хонжоо наймаашадые, жүү-
лигүүдые, эдилгэ абагшадые, хубал-
зануудые, хулигануудые яаха гээ-
шэб? Пролетариадай диктатурагүй-
гөөр эдэнэрые хэн болюулха гээ-
шэб?—гэжэ хитад нүхэд бидэнэртэ
хэлэнэ. Өөрынгөө Нээмэл бэшэг соо
КПСС-эй Центральна Комитет энэ
асуудалда хүсэд харюу үгэжэ, эдэ
бүхы этэгээдүүд ямаршье анги бо-
лодоггүй, эдэнэртэй тэмсэхын тула
пролетариадай диктатура оройдоо-
шье хэрэггүй гэжэ харуулаа. Оло-
ниитын үргэн ехэ дэмжэлгэдэ ту-
шаглэдэг бүгэдэ арадай гүрэн энэ
зорилгые яһал һайнаар дүүргэнэ.
Манай һайн дуранай дружинануу-
дай, нүхэрэй ёһоной сүүдүүдэй, гэр
байрын комитедүүд гэхэ мэтэнүү-
дэй дүршэл энээн тухай гэршэлнэ-
гүй гээшэ аал.

Революционно теориин удхые
ойлгоһон бэшэ, харин үзэг сээжэл-
дэһэн догматигууд бүгэдэ арадай
гүрэн гэжэ байхагүй гэлсэнэ. Тии-
хэдэ ажабайдал, түүхын дүршэл
хадаа **социалис обществын эрхэ байдалда бүгэдэ арадай гүрэн гээшэ дамжаггүй баримта байһыень** гэршэлэн харуулаа. Социализмын
илахатай, ороной коммунизм үргэн
далайсатайгаар байгуулжа захалха-
тай хамта хүдэлмэришэн анги ком-
мунис общество байгуулха зорилго-
һоо үндэһэлэн, өөрынгөө диктату-
рын гүрэниие бүгэдэ арадай гүрэн
болгон хубилгаа.

«Энэ хадаа, нүхэд, түүхэдэ үзэгдөөгүй хэрэг! Мүнөө болотор гүрэн болбол али нэгэн ангиин диктатурын зэбсэг байһан. Имагта манайдал али нэгэн ангиин диктатура бэшэ, харин бүхы обществын, бүхы арадай зэбсэг болохо гүрэн мүндэлбэ» —гэжэ нүхэр Н. С. Хрущев
партиин XXII съезд дээрэ КПСС-эй
Программа тухай элидхэл соогоо
хэлээ һэн.

Дотоодын болон уласхоорондын
оршон байдал дээрэһээ харахада,
пролетариадай диктатурын болон
социалис гүрэнэй хуби заяан тухай
асуудал диалектическэ, творческо
ёһоор имэл даа. Энэ хадаа юрэн-
хы үгэ хүүр дээрэ бэшэ, харин ниит-
ын хүгжэлтын шэнжэлгэ дээрэ,
социалис гүрэнэй хүгжэлтын түү-
хэтэ дүй дүршэл дээрэ үндэһэлһэн,
пролетариадай диктатура тухай
марксистско-ленинскэ һургаалые
бодото дээрэ хүгжөөлгэ, баяжуулга
мүн болоно.

Түүхын хүгжэлтэ хадаа гүрэнэй
үгы болохо ябадалда зайлашагүй
хүргэхэ байна. Зүгөөр тиихын ту-
лада дотоодын шухала эрхэ байдал
— хүгжэнги коммунис общество
байгуулха, тэрэшэлэн гадаадын эр-
хэ байдал—уласхоорондын хэмжээн
дээрэ социализмын илаха, бэхижэ-
хэ ябадал хэрэгтэй байна. Гүрэнэй
зургаануудые коммунис ёһоной
өөрын захиргаан болгохо замаар
ябажа, гүрэн үгы болохо байна.

Социалис демократиие бүхы та-
лаарнь дэлгэрүүлхэ, һайжаруулха,

(*Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта*)

Зүб тааһан зүрхэхэнүүд

Бишыхан рассказ

Сүнхэрэг. Ямар һонихон нэрэтэй нютаг гэшэб. Эндэхи газар дайда мүнөө намилзама ногоогоор бүрхөөгдэнхэй. Баһа үнгэ бүриин сэсэгүүдшье дүүрэн. Шарахан оройһоо малтай үмдөөд, наадажа байһан ухибүүд шэнги, бадма сэсэгүүдэй һөөл олоороо гунхан ганхан һууханьбүришье элеэр харагдана. Зунай зултыхан сагай гоё гэшэнь.

Буламтаһан сүнхэрэг газар хаданы энэ нютагые Сүнхэрэг гэжэ нэрлээ юм ааб даа. Энэ нютагаймнай урдуур үндэр, үндэр модонуудтай үргэн ехэ ууланууд бии, хойгуурнь — нюсэгэн ербогор байсануудые «ашаһан» мантан томо хаданууд харагдана. Ямар һүртэй аад, һайхан нютаг гэшэб.

Энэ нютагтамнай «Манай ажал» гэжэ колхоз бии. Ажалша һайхан зонтой ахамад баян колхоз гэлсүүлдэг юм. Урда ойнь наанахи Уляабар гэжэ буланда хэдэхэн гектар сабшалангай һужаар газар оршодог. Октябриин хубисхалай Агуу ехэ 46 жэлэй ойдо зорюулан, «энээхэн газарта шэбхэ адхажа, үһа тараажа, ёһотойл урһаса ехэтэй үтэг газар болгохом» гэһэн уялга нёдондо Мархуу баабай абаһан юм. Үбгэнэй зүрхэнэйнь уялга ха юм даа.

Мархуу баабай ехэл хүдэлмэришэ хүн. Энэ үбгэнэйе оройдоо унтадаггүй гэлсэдэг. Юундэ? Бүри орой болотор хүдэлөөшье һаа, үглөөгүүрынь 5—6 сагта бодоод, ажалдаа ябажал, ябажал байха. Тиигэжэд, мүнөөхи газартаяа үбгэжөөл баһал носолдоо гэхэдэ, носолдоо бэлэй. Шэбхэ шэрэхэ, тэрэнээ бутаруулха, тарааха, газараа сэбэрлэхэ, үһалха... Ямар нэгэн жэмэстэ сэсэрлигэй хойноһоо оролдоһон шэнги. «Урдань хурьга һэсынье дарахадаа, интэрээ хүн оролдодоггүй һэн» гэлсэхэ юм. Хурьга һэеы дараха гээшэнь тиимэ нарин хэрэг байһан юм гээбы даа.

Мархуу баабай мүнөө зун үбһэндөө, орожо, тэрээхэн үтэг болоһон газараа гараар зада сабшажа, үбһэ ногооень миил нэгэ нэгээрнь хиргана хэбэртэй. Ургасынь ехэ гээшэнь —ногооной забһараар хажуурнь арайл шамайхан багтана ха. Унагаагдаһан үбһэн нилээдгүй обоо-онги болонхой даа.

Эрээхэн эшэтэй, хүхэхэн набшаһатай боролжо бээнигүүдые түүжэ, эжынүүдтэе абаашажа ябаһан арбатайхан Аюша найматайхан Намсалмаа хоёр Мархуу баабайн хажууда ерэжэ, үбһэ сабшахыень эдирхэн хаража, «иигэжэ сабшадаг һаа» гэжэ һанаа һанаандаа оруулнад. «Ягаа бэрхэ зомта—иимэ һайнууд бээнигүүдые түүхэдээ» гээд Мархуу баабай эдээхэн хоёрые магтана. Тиигэжэ байтараа:

— Энэ урда уулын саанаһаа ямар харалһан үүлэн гаража байна гээшэб. Аадар бороо орожо, энэ хатаһан үбһыем хуряалгахагүйн гээшэ гү? Хайран үбһэн гуташахань, хони хурьгадай амтархан эдидэг эдээхэн набшаһа намаахануудынь миил нилзаржа, хара тоорог болохонь гэшэ. Халаг даа, хайран үбһэмни, халуун ажални, хамаг оролдолгомни... Яахабши даа.

Мүнөөхи хоёрой харан гэһэй, Мархуу баабай ехэ муудашанхай, ямар нэгэн хүндэ хүшэр үбшэндэ дайрагдашаһан хүн шэнги, миил нюдэнүүдээ уйтахан болгожо, нюураа дурбиилган, магнай дээрэхи зурлаануудаа олон дээрэнь олон болгожорхёод, тон муухан, хайрлахаар юумэ байгаа һэн.

Арбатайхан Аюша найматайхан Намсалмаа хоёрнай, тэрэ дороо миил бурд гэлдээд, тээ холохоно байһан колхозойнгоо түб руу гүйлдэшэбэд.

«Эдээхэн хоёрни яаба гээшэб. Аа, айгаа ха юм—аадар бороо орохо, тэнгэри дуугарха, мүндэршье орожо болохо гээ ха юм. Ягаа аймхай, зүрхэ зүлдэгүй шолмонууд гээшэб» гээд Мархуу баабай доторoo гайхажа, гомдожо байгаашье һаа, хажуураа орхёод, үбһэеэ шамдуухан тармажа захалаа һэн.

Гэнтэ юумэнүүдэй нэшэгэрхэй, тэшэгэрхэй болошохонь дуулдашаба. Мархуу баабай багахан залд гээд, «аадар гээшэ гү?» гэжэ һанаһаар харан гэһэйнь, тармуурхануудые бариһан арба гаран ухибүүд гүйлдэжэ ерэбэ. Арбатайхан Аюшаһаа, найматайхан Намсалмааһаа эхилээд, бүри горитойхонууд хүбүүдүүд, басагаханууд бии һэн.

Ажал гээшэнье аадар борооһоо түргэнөөр хүшэгэнэжэ, Мархуу баабайн хатаһан һайхан тоһон үбһэн хуряагдажа, аржагархан олон бухалнууд бодошобо даа.

Нөөхи бурд гэлдээд гүйлдэшэһэн Аюша Намсалмаа хоёрнай иимэ олон ухибүүдые суглуулжа асаржа, Мархуу баабайда саг соонь туһалаад, үбһыень һайханаар абхуулба ха юм. Зүб тааһан зүрхэхэнүүдэйнь туһал даа.

— Урдань «үрхөөр гарама иимэ (Мархуу баабай гараа үргэнэ) үндэр хүбүүд, басагад болооройгты» гэжэ юрөөдэг юм һэн. Мүнөө бии ондоохоноор юрөөхэм: «Ажал һайнаар хэжэ, алтан медальда хүртөөрэйгты» гээд Мархуу баабай баярлаһандаа һөөл шангаар «лас», «лас» энеэгээ һэн.

«Юрөөл болтогой», «юрөөл болог» гэһэн нарииханууд аад, соггой солгёон хашхаралдаанууд дуулдаа бэлэй.

«Хүн болохо багаһаа, хүлэг болохо унаганһаа» гэшэмнай иимэ юм ха юм» гэжэ Мархуу баабайн сэдьхэл соонь эжэлүүдгүй ороо һэн даа.

Ц. Дамдинжапов.

Үзэгдөөгүй ехэ халуун болобо

Зунай һүүлшын һара— августын түрүүшын арбаад хоногто республика доторнай сэлмэг үдэрнүүд байжа, хэзээ хэзээнэйхиһээ халуун болоо. Үнгэрһэн арбаад хоногой 5—8 үдэрнүүдтэнь аяма халуун байгаа. Эдэ үдэрнүүдтэ республика дотор дунда зэргээр 19—23 градус дулаан болобо. Энэнь урда жэлнүүдтэй сасуулжа үзэхэдэ 2—3 градусаар үлүү дулаан болоһон жэшээтэй. Тиихэдэ Түнхэндэ, мүн республикын хойто аймагуудта дунда зэргээр 15—17 градус дулаан байгаа. Зарим үдэрнүүдтэ 30—33. Нэмжээ тала нютагуудаар бүри халуун—50—60 градус хүрэбэ.

Арбаад хоногой туршада Түнхэнэй зонодо эгээл ехээр хура бороон ороо. Түнхэндэ —24, Орлигто—32, Мондодо 53 миллиметр хүрэтэр шииг нойтон ороһон байха юм. Хяагтын Хамнигадай нютагта 22 миллиметр хура бороон ороһон, бусад газар нютагуудаар энэ үедэ шииг нойтон ороогүй. Иимэ халуун үдэрнүүд яагаад болоо юм гэхэдэ, баруун урда зүгһөө дулаанай агаар нүүжэ ерэһэн байна. Август һарын түрүүшын арбаад хоногто һүүлэй 35 жэлэй туршада иимэ халуун үдэрнүүд болоогүй юм. Халуун үдэрнүүдэй болоходо, июль һарада ехээр ороһон хура бороондо үерлэһэн гол, горход һуужа, ажахынууд үбһэ хуряалгаяа һайнаар ябуулһан байна.

Һаяын үдэрнүүдтэ халуун бууража, хура бороон орохоор хүлеэгдэнэ.

Ин. Котов.

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай нэгэ сэлмэжэ, нэгэ бүрхэжэ байха, урда аймагуудаар бага зэргэ хура бороон орохо, бусад газар нютагуудаар шииг нойто унахагүй гэжэ хараалагдана. Баруун хойто зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улаан-Үдэ хотодо үглөөгүүр 14—16, үдэртөө 24—26 градус дулаан болохо.

Августын 15—16-най үдэрнүүдтэ республика дотор бүрхэжэ, заримдаа сэлмэн татажа байха, диилэнхидээ шииг нойто унахагүй. Баруун тээһээ һулаханаар һалхилха. Һүниндөө хойто аймагуудаар 2—7, бусад газар нютагуудаар 8—13, үдэртөө 22—27 градус дулаан болохоор хүлеэгдэнэ.

Мүнөөдэр—Индиин бэеэ дааһан байдалтай болоһоной һайндэр

Индиин Республикын нииcлэл Дели хото. Парламентын байшангай үмэнэхи талмай дээрэ.

ТАСС-ай фотохрони

Асуанай барилгашадай һайнд

КАИР, августын 12. ТАСС-ай корреспондент С. Соловьев мэдээсэнэ:

Энэ зун Нил мүрэнэй уһан урдынхиһаа эртэ нэмэжэ эхилһэн байна. Барилгашад тиимэһээнь яаралтайгаар ажаллаба. Нил мүрэнэй гүйхэн байхада, нэгэ һарын саада тээ барилгашад доодо талын канал мүрэн хоёрой хоорондо байһан гранит шулуун хаалтые тэһэлжэ һалгаһан юм. Иигэжэ Асуанда һүүлшын ехэ ажал хэгдэһэн, 70 мянган тонно гранит бутаран һалаһан байна. Иигэжэ Асуанай гидробарилгын түрүүшын халаанай хүдэлмэри дүүргэгдэхэ болоо һэн.

Саашадаа ажал хүдэлмэри үдэр, һүнишье зогсоогдохоёо болиһон байна. Доодо талын канал шадар элһээр хэһэн саг зуурын хаалта түргөөр бии болобо. Гидромеханизаторнууд дээдэ талын каналай элһэн хаалтые һалгаажа эхилээ. Энэ хоёр каналай дундуур гранит хаалта хэгдэһэн байна. Энэ каналаарнь дамжан, Асуанай хаалтын хажуу тээгүүр ерэхэ жэлэй зун Нил мүрэнэй уһан урдажа эхилхэ байна. 15 метр диаметртэй 6 ехэ туннель энэ гранит хаалтын дундуур гарана.

Туннель хэхэ ажалда совет мэргэжэлтэдэй ехэ отряд хүдэлнэ. Барилгашадай үдэрые эдэнэр эрхим амжалтаар угтаба. Гранит шулуун хаалтые нүхэлхэ хүдэлмэриин хахадынь дүүргэгдээд, туннелиие, бетоноор жэгдэлэн заһажа байна. Афанасий Кондрашов, Валентин Немсицверидзе, Константин Абрамовай даадаг хабсаргагшадай бригадынхид эрхим ажалаараа шалгарна.

Асуанда үдэртөө 40 градус халуун байдаг. Тиибэшье һаань, тэндэ ажаллажа байһан хүн зон эрэлхэг зоригтойгоор ябана.

Асуанда ажаллажа байһан хүнүүд майн һайндэрэй урда тээ эрхим түрүү хүнүүдээ тэмдэглэһэн юм. Владимир Харькинай хүтэлбэрилдэг 10-дахи экскаваторай хүдэлмэрилэгшэд тэрэ үедэ 1 миллион кубометр хайр шорой самосвал машинануудта ашаад байгаа. Валентин Париновай, Владимир Мячовой хүтэлбэрилдэг 11-дэхи, 18-дахи экскаваторай хүдэлмэрилэгшэд баһал миллион хүргэхэ боложо байнхай. Асуандаород, араб ... олон баатарнууд бии. Т... тоолохо болоо һаа барагдаха...

Асуанай хаалтые хүн зон... янзаар нэрлэдэг юм. «Үлэсхэлэ... шэниие үгы хэхын түлөө ба... һан хаалта», «Ази, Африкын... сүлөөгэй дуун» гэжэшье тэр... нэрлэдэг байна. Гэхэ зуура ... хадаа дэлхэй дээрэхи эгээ ех... гуули болонхой. Тэндэ 25 ... гаран араб хүдэлмэришэд һ... байна бшуу. 1500 гаран сове... гэжэлтэд тэдэндэ дүй ду... дамжуулан үгэнэ.

Һая болотор томо экскав... имагтал совет мэргэжэлтэд а... даг байгаа. Харин мүнөө бул... бууд экскаваторта ажаллаха ... абаба.

Хабсаралгын управлениин ... гагнууршад энэ жэлдэ 110 гагнууршадые бэлдэбэ.

Асуан Советскэ Союзһаа ... байдаг. Гэбэшье Египедэй ха... рисаата арад зондо туһалхаяа ... манай барилгашад өөрынгөө ... дэрые— барилгашадай үдэры... һал тэмдэглэбэ.

Шэнэ барилганууд

«Эрдэм» совхозой 4-дэхи отделениин дэргэдэ эхин шатын һургуулиин шэнэ байшан баригдаба.

Эндэхи механизаторнуудшье шэнэ гаражтай болоһондоо баһал баяртай. Үбэлэй янгинама хүйтэндэ дулаан гараж соогоо машина техникэе заһабарилжа байха ха юм.

Шэнэ гараждань хоёр автомашина, тракторна нэгэ сеялкэ, хоёр трактор багтаха.

Д. Лопилов.

Һайхан ажабайдалай түлөө

Федор Лелеко Галуута-Нуурай шахтоуправлениин ажаһуудалай таһагай электрослесарезр хэдэн жэлэй туршада ажаллажа ябана. Өөрынгөө мэргэжэлые һайн мэдэдэг нүхэр Лелеко нүүрһэ малтагшадайнгаа гэр байрые заһабарилхадаа хододоо һайн шанартайгаар хэдэг юм. Түрүү хүдэлмэришэн сүлөөтэй сагтаа ниитын хүдэлмэридэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсажа, түрэл городоо болбосон гоё түхэлтэй болгохын түлөө оролдодог. Жэшээнь, хабарай үедэ айл бүхэнэй газаа, үйлсэ, талмайнуудтаа модо һуулгаха, сэсэг тариха хүдэлмэриие шалгажа, ударидажа ябадаг. Тэрэнэй өөрынь гэрэй дэргэдэхи заахан талмай дээрэ таригдаһан сэсэг, набша, шэмэстэ модод—Первомайска үйлсын шэмэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **нүхэр Лелеко өөрынгөө сэсэрлиг соо хүбүүнтэеэ байна.**

Ф. МОРЕНЕЦ.

Хилын саанаһаа

Москвагай хэлсээндэ улам олон гүрэнүүд хабаадана

ВАШИНГТОН, августын 13. (ТАСС). Иордани, Уругвай, Исланди, Тринидад-Тобаго, Швеци, Лаос, Ливан, Никарагуа агаарта, замбуулин дайдада, уһан доро ядерна туршалга хорихо тухай хэлсээндэ хабаадаба. Тиигэжэ Вашингтондо энэ хэлсээндэ 47 гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд гараа табиба.

ГДР-эй һунгуулиин комисси бии болгогдобо

БЕРЛИН, августын 13. (ТАСС). Партинуудһаа, олониитын организацинуудһаа, ажалшадай суглаануудһаа оруулагдаһан дурадхалнуудай ёһоор ГДР-эй Гүрэнэй совет арадай палатада, нютагай арадай түлөөлэлгэнүүдтэ һунгаха бүхы республикын һунгуулиин комисси бии болгохо шиидхэбэри гаргаа.

Немец хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ажал ябуулагша, фашизмда эсэргүү нюуса тэмсэлдэ хабаадаһан Бернард Кенен комиссиин түрүүлэгшээр һунгагдаба.

Э. Хонеккер, Ф. Эберт, А. Норден, К. Хагер, Г. Грюнеберг, Г. Миттаг, Г. Хоман, Г. Геттинг, Г. Риц, М. Герлах, Х. Шуман, Х. Браш болон бусад комиссида оруулагдаһан байна.

Хоёр жэлэй ойдо зорюулагдаһан бэшэг

БЕРЛИН, августын 13. (ТАСС). ГДР Баруун Берлин хоёрой хоорондо гүрэнэй хилын бии болгогдоһонһоо хойшо 2 жэлэй гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, ГДР-эй мүнөөдэрэй газетэнүүдтэ мэдээсэлнүүд толилогдоо. 1961 оной августын 13-да ГДР Баруун Берлин хоёрой хоорондо хилын тогтоогдоһоной ашаар немец газар дээрэ дайн байлдаанай аюул сарагдаһан, ГДР-тэ хүдэлмэришэн, таряашанай засагай амжалтатайгаар хүгжэхэ эрхэ байдал хангагдаһан, социализм үргэн дэлисэтэйгээр байгуулха арга олдоһон байна гэжэ «Нейес Дейчланд» түрүү бэшэг соо тэмдэглэбэ.

Үнгэрһэн хоёр жэлэй туршада бидэнэр горитойгоор урагшаа дабшаабди. Мүнөө үедэ социализмын бүлюу байһаниинь улам тодорхой болонхой гэжэ баяртайгаар тэмдэглэнэбди. ГДР-эй ажалшад 1963 ондо ажалай бүтээсые 9 процентээр дээшэлүүлээ. Энэмнай ехэ илалта болоно гээд газетэ бэшэнэ.

Германиин Демократическа Республика уласхоорондын шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадана, Германиин асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхын, Германиин хоёр гүрэнэй хэлсээнүүдые хэжэ, үгээ ойлголсохын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэнэ гэжэ газетэ бэшэһэн байна.

Ядерна зэбсэг туршалгые хорихо хэлсээн уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха талаар шухала алхам болоно. ГДР-эй правительство энэ хэлсээндэ хабааданхай. Буу зэбсэг хуряаха, хоёр талын бэе бэедээ добтололсохогүй тухай хэлсээ баталха эрхэ байдал бии болгогдохоор байна гэжэ газетэ үргэлжэлүүлбэ.

Баруун Германиин империалистнуудай бүхы немец арадай нэрэһээ үгэ хэлэдэг аашыень газетэ наадалан шүүмжэлбэ.

1961 оной августын 13-һаа хойшо Германиин Демократическа Республика улам түргөөр урган хүгжэнэ, ГДР-эй эрхэтэд улам бата бэхи холбоотой болонхой гэжэ «Берлинер Цейтунг» бэшэһэн байна.

Советскэ Союз... туһаламжаар

УЛААН-БААТАР, августын ... (ТАСС). Улаан-Баатарай авто... барилгын заводой барилгашад... лай ехэ амжалта туйлаа. М... гурбадахи табан жэлэй түсэбэй... лүүлэгдэжэ байһан үеын эгээ... барилгануудай нэгэн Советскэ... зай туһаламжаар бодхоогдоно.

Монгол хүдэлмэришэд, совет ... гэжэлтэд габшагай бүтээсэта... ажаллана.

Автозаһабарилгын завод һу... лай ехэ комбинат болонхой. ... хүдэлмэришэд, инженернүүд, ... нигүүд монгол нүхэдтөө дүй д... лөө, эрдэм мэргэжэлээ дамж... үгэнэ. Мэргэжэһэн хэдэн ... электротехнигүүд, хабсарга... гагнууршад, слесарьнүүд, бет... тууд, мүн бусад мэргэжэлэй ... мэрилэгшэд бэлдэгдэнхэй.

Индиин парламентын сесси

ДЕЛИ, августын 13. (ТАСС). Мүнөөдэр Индиин парламентын ээлжээтэ сесси Делидэ нээгдэбэ. Бэеэ абанги байха харгы замһаа Индиие зайлуулжа, тэрэниие баруун гүрэнүүдэй сэрэгэй эзэрхэг түримхэй бүлэглэлнүүдтэ хабаадуулха һэдэлгэтэй хархис хүсэнүүд мүнөө үедэ толгойгоо үргэжэ байна. Эгээл иимэ эрхэ байдалда сесси хүдэлмэреэ эхилбэ.

Парламентын сессиин эхилһэн түрүүшын үдэр баруунай тала баридаг партинуудай бүлэг түлөөлэгшэд Джавахарлал Неругэй правительствада этигэнэгүйбди гэһэн асуудалые парламентын арадай палатада харыт гэжэ дурадхаа. Тиигээд Джавахарлал Неругэй тушаалһаа бууха тухай тэдэнэр эрилтэ табина. Энэ асуудалые зүбшэхэ зүйлнүүдтэ оруулая гээд 72 депутадууд дуугаа үгэбэ. Парламентын зүбшэхэ зүйлнүүдтэ иимэ асуудалнуудые оруулхын түлөө 50 хүн дуугаа үгэхэ ёһотой юм.

Иигэжэ Индиин бэеэ даанхай байдалтай болоһонһоо хойшо түрүүшынхеэ Дж. Неругэй правительствада этигэгдэнэгүй гэһэн асуудалые зүбшэн хэлсэхэнь гээшэ.

Индиин коммунис партиин парламентын бүлэг мүн лэ правительствада этигэхээ болиһон тухай тусхай резолюци дурадхаа.

«Американ үгэ» гэдэгые бүхэиндийскэ радиогой Калькуттада байдаг радиостанциин дамжуулха болоһон тухай индийско-американска хэлсээе, мүн Индиин, США-гай, Англиин агаарай сэрэгэй хүсэнүүдэй хамтын һургуули Индиин газар дээрэ хэхэ тухай правительствын шиидхэбэриие парламентын коммунист-депутадууд резолюци соогоо буруушаагаа. Бэеэ абанги байха политикые правительство хазагайруулаа гэжэ компарти тоолоно.

Индиин коммунис партиин бүлэг Индиин ажалшадай байра байдалай муудаһаниие, юумэнэй үнэ сэнгэй дээшэлһэниие, алба татариин улам ехэ болгогдоһониие буруушаан шүүмжэлбэ.

Индиин коммунис партиин парламентын бүлэгэй резолюциие парламентын 36 депутадууд дэмжээ. Тиибэшье энэ резолюцинь парламентын зүбшэхэ зүйлнүүдтэ оруулагдабагүй.

Румыниин хүдөө ажахын Дээдын ... соведэй заседани...

БУХАРЕСТ, августын 13. (Т... Румыниин хүдөө ажахын Дээды... ведэй үргэдхэгдэмэл пленарна ... дани Румыниин ниислэлдэ нэ... гээд Аджерпресс агентство м... нэ. 1964 оной хүдөө ажахын ... бэриин түсэбые, намарай хүдө... хын хүдэлмэри амжалтатайгаа... лүүлхын зорилгоор хараалаг... эмхидхэлэй-техническэ хэмжэ... дые совет зүбшэн хэлсэхэ.

Хүдөө ажахые 1964 ондо хү... хэ гүрэнэй түсэбэй проект ... энэ түсэбые бэелүүлхэ ... ябуулганууд тухай Дээдын с... түрүүлэгшэ М. Даля элидхэбэ... дын соведэй түрүүлэгшын на... орлогшо Б. Шкиопу намарай ... ажахын хүдэлмэри амжалтата... бэелүүлхын зорилгоор хараа... һан эмхидхэлэй-техническэ х... нүүд тухай элидхэл хэһэн б...

Пролетариадай диктатураһаа бүгэдэ арадай гүрэн хүрэтэр

гүрэниие хүтэлбэрилгэдэ, ажахын болон культурна байгуулалтада бүхы эрхэтэдэй эдэбхитэйгээр хабаадаха, гүрэнэй засагай газарай хүдэлмэриие һайжаруулха, тэрэнэй ажал ябуулгын хойноһоо арадай хиналтые шангадхаха ябадал хадаа коммунис ёһоной өөрын захиргаа байгуулха бодото замууд болоно. Промышленность болон хүдөө ажахы хүтэлбэрилхэ хэрэг шэнэдхэн байгуулха талаар, Соведүүдэй болон ниитын олон тоото организацинуудай үүргые дээшэлүүлхэ, партийно-гүрэнэй хиналтын зургаануудые байгуулха талаар КПСС-эй Центральна Комитедэй үүсхэлээр һүүлэй жэлнүүдтэ бэелүүлэгдэһэн хэмжээнүүд хадаа общественный болон гүрэнэй хэрэгүүдые эрхилэлгэдэ совет эрхэтэн бүхэниие эдэбхитэйгээр хабаадуулха ябадалда зорюулагданхай.

Социалис демократиие эрид шууд, хэлбэринэгүйгөөр хүгжөөлгэдэ туһалха хэдэн олон хэмжээнүүд КПСС-эй Программаар хараалагданхай. Энэнь хүтэлбэрилхы зургаануудай составые хододоо шэнэлхэ, нютагай Соведүүдэй эрхэнүүдые ехэ болгохо, арадай түлөөлэлгын маягые һайжаруулха болон бусад олон хэмжээнүүд болоно. Коммунизмын дайсад СССР дотор демократиин хүгжэжэ байхые хараха ехэл дурагүй байна. Жэшээлхэдэ, «совет хэрэгүүд тушаа мэргэжэлтэ» гэжэ нэрэтэй нэгэ амитан Томас Уитни (США) КПСС-эй Программые тайлбарилхадаа иигэжэ асууна: «Энэнь Советскэ Союз олон партитай гуримда орохонь, түлөөлэлгын зургаануудта нэгэнһээ үлүү кандидадые дэбжүүлдэг парламентарна демократида орохонь гэһэн удхатай гээшэ гү?».

Буржуазна ухаан бодолоор хизаарлагдаһан нимэрхүү господинууд «юрын», буржуазна демократиһаа гадна социалис, арадай демократи бии юм гэжэ ойлгохогүй байна. Буржуазна парламентнууд дотор үнэхөөрөөшье элдэб партинуудай түлөөлэгшэнэр бии юм. Зүгөөр тэндэ өөрынгөө эзэд—монополистнуудай аша хэрэг хамгаалдаг буржуазна парламентаринууд эзэрхэдэг. Ажалшадай түлөөлэгшэнэр тэндэ нэгэ һаа нилээд үсөөнхинь болодог, үгышье һаа бүри үгы байдаг. Жэшээлхэдэ, США-гай конгресс дотор тиимэ байна.

Бэе бэедээ дайсан харша ангинуудай үгы байдаг дээрэһээ манай орон дотор олон партийна гурим үгы юм. Коммунис парти хүдэлмэришэдэй, таряашадай, интеллигенциин аша хэрэгые гансаараа түлөөлнэ. Эгээн тиимэһээ Коммунис парти бүхы совет арадай парти, тэрэнэй дайшалхы толгойлогшонь болоно. Парти өөрынгөө Программа дотор иигэжэ бэшэнхэй: «Арад гээшэ коммунизм байгуулха шиидхэхы хүсэн мүн. **Парти гээшэ арадай тула байдаг юм, арадта алба хэхэ гээшые өөрынгөө ажал ябуулгын удха гэжэ тоолодог юм».**

Парти арадтай холбоо барисаагаа үргэдхэдэг, дотоодын болон гадаадын политикын шухалын шухала асуудалнуудаар ажалшадтай хододоо зүбшэдэг, Соведүүдэй, профсоюзуудай, комсомолой болон ниитын бусад организацинуудай ажал ябуулга үргэдхэлгэдэ, һайжаруулгада, тэдэнэй эршэ хүсые, үүсхэлые хүгжөөлгэдэ хододоо туһалдаг байна. Совет арадай гүрэндэ бии байдаг айхабтар ехэ арга боломжонуудые коммунизм байгуулхын тулада хүсэд һайнаар хэрэглэхэ ябадалай түлхюур иимэ байна.

С. Титаренко.

Сенаторнууд Москвагай хэлсээе зүбшэнэ

ВАШИНГТОН, августын 13. ТАСС-ай корреспондент В. Вашедченко мэдээсэнэ:

Гадаадын хэрэгүүдые эрхилдэг сенадай комиссиин үсэгэлдэр үдэшын заседанида США-гай гүрэнэй секретарь Раск гурбан часай туршада асуудалнуудта харюусаа. Агаарта, замбуулин дайдада, уһан доро ядерна зэбсэг туршалгые хорихо хэлсээн тухай асуудалнуудые һураһан байна. Ядерна туршалга хорихо тухай хэлсээн хадаа дипломатическа амжалта болоно. Энээниие дэлхэйн олонхи оронууд дэмжэхэ гэжэ США-гай гүрэнэй секретарь мэдүүлбэ. Энэ хэлсээндэ 46 гүрэн хабаадаад байна. Хэлсээндэ хабаадагшадай тоо үдэр бүхэндэ олошорно гээд гүрэнэй секретарь үргэлжэлүүлбэ.

Энэ хэлсээн Советскэ Союзда һайса дэмжэгдэнэ. Совет арад энээниие халуунаар һайшаан дэмжэнэ. СССР-тэ байха үедөө тиимэ байһандань этигээбди гэжэ Раск хэлээ.

Раскын хэлэһэн үгэ, үгэһэн харюунуудынь этигэмээр, зоригжомоор байна гэжэ сенаторнууд Гор, Черч, Хэмфри, Фулбрайт гэгшэд мэдүүлбэ.

Ядерна туршалга хорихо тухай хэлсээндэ дурагүй хүнүүдшье гадаадын хэрэгүүдые эрхилдэг сенадай комиссиин гэшүүдэй дунда байгаа. Тиигэжэ сенатор Лауше (демократ, Огайо штадай түлөөлэгшэ), Кучел (республиканец, Калифорни штадай түлөөлэгшэ), Карлсон (республиканец, Канзас штадай түлөөлэгшэ), Хикенлупер (республиканец, Айова штадай түлөөлэгшэ) гэгшэд хэлсээе буруушаажа үгэ хэлэбэ.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1963 оной августын 15.

Редактор **Ц. О. ОЧИР...**

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-У... улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. ре...тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27... отделов: сельскохозяйственного производства и парти... жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и пар...ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологичес... —24-74, советского строительства и быта—34-93, рабсел...ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и перевод... 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00499 Зак. 4151.